Стратегик ва минтақалараро тадқиқотлар институти КУТУБХОНАСИ

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

ШАҲАР ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ГАЗЕТАСИ

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган ◆ № 57 (9.249) 1999 йил 19 май, чоршанба ◆ Сотувда эркин нархда

«Биз XXI аср бўсағасида турибмиз, биз янги буюк ишлар олдида турибмиз. Сиз билан бизнинг вазифамиз давр олдимизга қўяётган барча талабларга муносиб жавоб қайтаришдир. Истиқболимизни аниқ ва равшан тасаввур этиб, халқимизга тинч ва фаровон турмушни таъминлашдир, жаҳон майдонида ўзимизга муносиб ўрин эгаллаб қолишдир».

Ислом КАРИМОВ

Пойтахт XXI аср бўсағасида

ОНА ШАҲРИМ — ТОШКЕНТИМ!

Бугун барча ўзбекистонликлар билан XXI асрга одим ташлаётган она шаҳрим — сенинг таърифингни келтиришга тилим лол. Қай биридан, нимадан бошлай? Сенинг боғу бўстонларинг, яшил бойликларингни куйлайми? Ёки кўкка бўй чўзган осмонўпар биноларинг, кенг ва нурафшон кўчаларинг, бири-биридан гўзал иншоотларинг, маданий марказларинг, сўлим оромгоҳларинг ҳақида сўз юритайми? Истиқлолимизнинг саккизинчи йилида саксон йилликка тенг юмушлар бажариб қўйилган бўлса, уларни таърифлашга шошиб қоларкансан киши.

Она шаҳрим, бугун сенга дилдан шеър бағишлаб мадҳингни куйлагим келади. Лекин машҳур шоирларинг аллақачонлар сенинг мадҳингни оламаро таратиб қўйган бўлса, мен бир оддий қаламкаш у устозларга етказиб сўз айта оламанми?

Ассалом, улуғ халқ — ўзбегим,
Дили пок, қутлуғ халқ — ўзбегим,
Ассалом, ҳур тақдир — истиқлол,
Иқболим, шарафим ўзлигим.

Бундан ошириб яна нима дейиш мумкин?

Она шаҳрим, гарчи ёшинг минг йилларга бориб тақалса-да, сени эндигина дадил қадам ташлаётган ўғлонга ўхшатаман. Чунки истиқлол ёшинг саккизга тўляпти. Бугун ҳамманинг қалби ғурур ва ифтихор туйғулари билан лиммо-лим бўлиб турибди. Сенинг кўчаю хиёбонларингни кезиб беихтиёр хаёлга толаман. Заҳматкаш ва меҳнаткаш халқимизнинг қисқа муддат ичида бажарган буюк ишига, бунёдкорлигига қойил қоламан. Ўз вақтида бобомиз соҳибқирон Амир Темур **«Кимки қудратимизга шубҳа қилса, қурган биноларимизни келиб кўрсин»,** деб башорат қилган эканлар. Юртбошимизнинг бу сўзларни қайта-қайта такрорлашларининг ҳам боиси бор. Чунки Истиқлол йилларида бунёдга келган улкан қурилишлар, ўзгаришлар ҳар қандай таърифу тавсифга сиғмайди.

Бутунлай янги қиёфа олган Амир Темур хиёбонида буюк саркарда соҳибқирон ҳайкали пойида туриб, уни бунёд этишда қатнашган ижодкору қурувчиларга, теварак атрофни чароғон қилиб қўйган қўли гул кишилар меҳнатига тасаннолар айтгим келади. Куни кеча зўр тантана билан нишонланган Хотира ва Қадрлаш кунини эсласам дил тубидан сенга тасаннолар ёғилади. Шу майдонда яратилган катта бир ёдгорлик мажмуасининг бунёд этилиши ҳам сенинг номинг билан боғлиқлигини эслай туриб, ғурур ва ифтихор туйғуларига чулғанаман. Мустақиллик майдони. Байроқлар, байроқлар, сон-саноқсиз байроқлар. Гўё ким ўзарга осмонга сув пуркаётган фавворалар жилоси салобатли майдонга янада ҳусн бахш этиб турибди. Сайилга келган одамлар, оналарнинг этагидан тутган кичкинтойлар юзида қувонч.

Қуррада ҳилпирар, байроғим,
Осмоним сингари зангори,
Одамзот — ҳеш, уруғ, аймоғим,
Чин дўстлик — халқимнинг шиори.

Сайилгоҳ кўчаси бўйлаб аста қадам ташлайман. Бугун ўз номига мутаносиб бўлиб тушган ушбу кўчанинг жамолига боқиб тўймайсан. Бир томонда халқ сайиллари, бир томонда ошхоналар. Эҳ-ҳе қай бирининг таърифини қилай буларнинг?!

Бугун Анҳор соҳили ўзгача қиёфа кашф этибди. Канал ўртасига ўрнатилган тўрт фаввора гўё мустақиллигимизга нур бағишлаётгандек камалак нусхада товланади. Унинг ўнг томонида эса «Туркистон» саройи салобат тўкиб турибди.

Қайдандир қулоғимга элас-элас **«Тошкентим онам, сендан қанча узоқлашсам кўзларимда нам»** деган оҳангли сўзлар чалинади. Ахир бу сўзлар жабр-зулм ва истибдод туфайли киндик қони тўкилган юртидан қувғин қилинган қанча-қанча жаҳонгашталарнинг дили ва тилидаги бир умрга арзигулик армони эмасми? Бу жарангдор оҳанглар Ватанидан узоқда юрган, кеча-кундуз унинг иссиқ оғушига интилаётган минглаб ҳамшаҳарларимизнинг орзу ва эзгу тилаги эмасми? Шундай дейману ўйланиб қоламан. Беихтиёр кўз ўнгимда 16 февраль воқеалари бутун даҳшати билан намоён бўлади. Она каби мунис ва меҳрибон Ватани тузини ичиб, тузлуғига тупурганлар, инсонпарвар, юртпарвар Президентимиз жонига қасд қилиб дарбадарликка юз тутган газандалар қилмиши жони жаҳонимни ўртайди. Ё тавба, уларнинг қандай қўллари борди экан, бу қабоҳатга? Хўш, оқибати нима билан тугади? Нима мурод ҳосил қилдилар? Эларо юзлари қора бўлди, холос. Нафақат ўзларига, балки тетапояликдан катта қилган ота-оналарига ҳам тавқи лаънат ёғдирдилар. Ўзлигини англамаган, мустақиллик, тинчлик ва меҳр-оқибатнинг қадрига етмаган, кун сайин обод ва фаровонлашиб, жаҳон бўйлаб шуҳратинг таралаётганини кўролмаётган бу кимсаларнинг кўзлари кўр бўлиши керак-ку ахир. Бу албатта барчанинг, ўз диёрини жон дилдан севган, унинг истиқболи йўлида яхши ният билан терлаб-пишиб ғишт қўяётган инсонларнинг дуоси. Зеро, падаркушнинг қилмиши ҳамиша мана шундай аянчли якун топган. Ачинарлиси шундаки, она шаҳридан қанча узоқлашган бу кимсаларнинг кўзларида соғинч нами эмас, балки, қаҳр ғамини кўриш ташвишлидир.

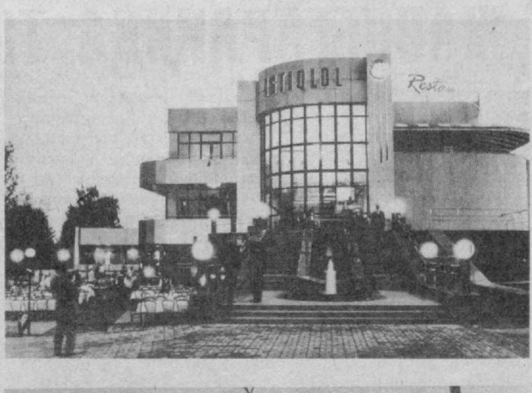

Она шаҳрим бугун ўзгача қиёфа кашф этган Олой, Эски Жува, Қўйлиқ ва ўзга деҳқон бозорларингга ташриф буюрган киши ҳайратдан ёқа ушлайди. Қисқа муддат ичида тамоман янгиланган миллий кўринишдаги ҳунармандчилик ва савдо расталари аждодларимиздан мерос бўлиб қолган зебу зийнат буюмлари ва мева-чева маҳсулотларига лиммо-лим. Ахир бу фаровонлигимиз нишонаси эмасми?!

Сенинг меҳнаткаш ва заҳматкаш боғбону миришкорларинг бор экан, ҳеч қачон юкинг ерда қолмайди. Шу ўринда ҳамма ўзича талқин қиладиган бир ривоятни эслагим келди. Эмишки, кўчадан ўтиб бораётган кишининг кўзи терлаб-пишиб дарахт экаётган бир нуроний мўйсафидга тушибди, шунда у ёшини яшаб, умрини ошаган чолга раҳми келиб: «Отахон, бекорга овора бўлиб нима қиласиз? Бу экаётган ниҳолингиз қачон катта бўладию қай пайт ҳосилга киради? Унинг мевасидан баҳраманд бўлиш сизга насиб этадими, йўқми?» деганида, чол кулиб: «Эй меҳрибон йўловчи, мен ўзимни эмас, келгусини ўйлаб иш тутаяпман. Балки сен айтгандек бу дарахтнинг мевасига оғзим тегмас, лекин мендан кейин қолганлар ундан баҳраманд бўладилар-ку. Мана шунинг ўзи Оллоҳнинг менга ёғдирган марҳаматию раҳмати эмасми? Мана шунинг ўзи ҳар қандай тотли неъматдан минг чандон афзал эмасми?» деган экан. Буни шарҳлаб ўтиришга мутлақо ҳожат йўқ. Қиссадан ҳисса ҳам беш қўлдек аён. Яхшиликнинг умри боқий. У ҳеч қачон унутилмайди.

Она шаҳрим, ишончим комилки, сенинг ардоқли, толмас ва фидокор Йўлбошчинг, бунёдкор халқинг, фаровон ва ободлигинг йўлида меҳнат камарини белига маҳкам боғлаган, ҳамшаҳарлари ҳурмати ва эъзозига сазовор бўлган фидойиларинг бор экан, сен кун сайин ҳусн очиб бораверасан. Асрлар оша номинг ва шонинг тилларда достон бўлаверади.

Бугун эрта тонгдан шаҳар кезиб олган таассуротларим бир жаҳон. Радиодан мадҳингни тинглай туриб бехиёс тўлқинланиб кетаман.

Тонг билан янграйди Мадҳим,
Порлайди юксакда қуёшим,
Эл кўркам, йўл кўркам, дил кўркам,
Карвонинг бошлайвер Юртбошим!

Бугун яна бир нарсани тилга олмай иложим йўқ. Чунки бу йил абадий гўзаллик тимсоли бўлмиш Аёллар йилидир. Асрлар оша аёл — ҳаёт, севги, гўзаллик тимсоли бўлиб келган. Бироқ, замонлар ўзгармоқда ва аёл илгаригидек таъзимга лойиқ саналса-да, ҳаётда фаол роль ўйнаш, етакчилик ўрни учун ўз ҳуқуқларини тобора қатъийроқ билдираётганлиги ҳар биримизни хушнуд этади.

Она шаҳрим, сенинг фидойи ўғлинг, оддий бир фуқароинг сифатида таърифингни рўй-рост келтиришга уриниб кўрдим. Бу ишни қанчалик уддасидан чиқдим, бу менга қоронғу. Аслида сенинг мадҳингни битиш ва куйлаш учун қанча-қанча бедор тунлару йиллар керак бўлади. Буниси менга аниқ. Шундай экан, сенинг шаънингга эҳтирос ила юракдан айтган дил сўзларимни меҳринг оғушида камол топган фарзандинг машқи сифатида қабул қилишингни истардим. Мана шунинг ўзи мен учун катта бахт.

Маҳмуд КОМИЛЖОНОВ.

Рустам Шарипов олган суратлар.

Ёзги таътил

КЕНГАШ БЎЛИБ ЎТДИ

Маълумки, Тошкент шаҳар ҳокими ва шаҳар касаба уюшмалари кенгаши раёсати «1999 йилнинг ёзги таътили даврида болаларнинг дам олиши ва уларни соғломлаштириш ишларини ташкил этиш тўғрисида» қўшма қарор қабул қилган эдилар. Пойтахт ҳокимлигида мазкур қарор бажарилишининг боришига бағишланган кенгаш бўлиб ўтди.

Туман ҳокимларининг ўринбосарлари ва касаба уюшмалари тармоқ қўмиталарининг раислари, қатор идора ва муассасалар раҳбарлари иштирок этган мазкур кенгашда шаҳар Халқ таълими бош бошқармасининг бошлиғи **Ҳ. Йўлдошев,** шаҳар Касаба уюшмалари кенгаши раисининг ўринбосари **Ф. Рўзибеков** ҳамда шаҳар Санитария ва эпидемиология бош бошқармаси бошлиғи **С. Саидалиев**лар болалар оромгоҳларини ўқувчиларнинг ёзги таътили бошланишига тахт қилиб қўйиш бўйича тайёргарликнинг бориши ҳақида ахборот бердилар.

Кенгашда сўзга чиққанлар қўшма қарорда ёзги таътилни уюшқоқлик билан ўтказиш бўйича белгиланган вазифаларни бажаришда катта иш олиб борилаётганини таъкидлаш билан бирга, бу борада йўл қўйилаётган камчиликларни ҳам айтиб ўтишди. Жумладан, болалар оромгоҳларини зарур инвентарлар билан таъминлаш, оифатли озиқ-овқат маҳсулотларини ўз вақтида етказиб бериш, тиббий назорат ва хизмат кўрсатиш, зарур дори-дармонларнинг вақтида етказилиши, соғломлаштириш-жисмоний тарбия ишларини йўлга қўйиш билан боғлиқ муаммоларни ҳал этиш бўйича аниқ тавсиялар берилди.

Кенгашда шаҳар Касаба уюшмалари кенгашининг раиси **М. Содиқов** қўшма қарорнинг шаҳар ҳокимлиги ёш авлод тарбиясига кўрсатаётган катта ғамхўрликнинг ёрқин ифодаси эканлигини таъкидлаб, бу йилги болалар ёзги таътилини намунали ташкил этиш бўйича қатор мулоҳазаларни билдирди.

Кенгашни шаҳар ҳокимининг ўринбосари, болаларнинг ёзги дам олишига тайёргарлик кўриш ва уни таъминлаш бўйича шаҳар ҳайъати раиси **Э. Эрназаров** олиб борди.

Ўз мухбиримиз

ДАВР САДОСИ

Барча манбалардан олинган сўнгги ахборотлар

МАМЛАКАТИМИЗДА

◆ 18 май куни Оқсарой қароргоҳида Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги ислоҳотлар ва инвестициялар бўйича идоралараро мувофиқлаштирувчи кенгаш мажлиси бўлди. Унда Вазирлар Маҳкамасининг хусусийлаштириш жараёнини чуқурлаштириш ва давлат бюджетига маблағлар, шу жумладан, хорижий валюта тушумини кучайтиришга оид қарорларининг бажарилиши, давлат тасарруфидан чиқариш, хусусийлаштириш ва давлатга тегишли акциялардан давлат бюджетига маблағлар келиб тушиши билан боғлиқ масалалар муҳокама этилди.

◆ Матбуотда «Баҳолаш фаолияти тўғрисида» Ўзбекистон Республикасининг Қонун лойиҳаси эълон қилинди.

◆ АҚШ савдо вазирлигининг маслаҳатчиси Ян Калицки бошчилигидаги делегациянинг мамлакатимизга ташрифи ниҳоясига етди.

◆ **Кеча** расмий ташриф билан Ўзбекистонга келган Ҳиндистон ташқи ишлар вазири Жасвант Сингх Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазири Абдулазиз Комилов билан учрашди.

◆ Тошкент иқтисодиёт университетида талабаларнинг анъанавий республика олимпиадаси бўлиб ўтди.

◆ Пискент туманидаги «Жанубий» автополигонида автомобиль спорти бўйича Ўзбекистон чемпионатининг иккинчи босқичи ниҳоясига етди.

◆ Тошкент шаҳри мактаб ўқувчилари ўртасида ўтказилаётган анъанавий «Ўзбекистон қўшиқ байрами» якунланди.

◆ 18 май куни Тошкентдаги «Ўзэкспомарказ»да «Нефть ва газ — 99» кўргазмаси очилди.

◆ Қибрай туманида Американинг «Пай-холдинг» компанияси билан ҳамкорликда ташкил этилган янги қўшма корхона маҳсулот бера бошлади.

ЖАҲОНДА

◆ Россия Федерацияси Давлат думасида президент Борис Ельцинга нисбатан импичмент жараёнини қўзғаш тадбирлари амалга ошмади. Махсус комиссия ва гувоҳлар чиқишларидан сўнг импичмент эълон қилиш масаласи овозга қўйилди. Бироқ импичмент бошлаш учун зарур бўладиган 300 овоз тўпланмади.

◆ **Бугун** Россия Давлат Думаси С. Степашинни бош вазир лавозимига тасдиқлаш масаласини кўриб чиқади.

◆ **Кеча** Москвада Президент Борис Ельцин ва Испания Бош вазири Х. М. Аснарнинг учрашувлари чоғида Болқон муаммолари муҳокама этилди.

◆ **Бугун** Боннда Косово бўйича «Катта саккизлик» мамлакатларининг сиёсий директорлари учрашуви бўлиб ўтиши кўзда тутилган. Кўрилаётган бундай чораларга қарамай Югославияни бомбардимон қилиш давом этмоқда.

◆ Покистонда рўй берган портлаш ва бензин ташувчи машинада содир бўлган ёнғин сабабли 70 киши ҳаётдан кўз юмди, 70 киши эса оғир тан жароҳати олди.

◆ Ливан ҳукумати мамлакат тарихида биринчи марта хусусийлаштириш бўйича қонун лойиҳасини муҳокама қилишга киришди.

◆ Эрон Президенти Муҳаммад Ҳотамий расмий ташриф билан Саудия Арабистонига келди.

◆ Португалия ҳукумати Гвинея-Бисаунинг яқинда куч билан ҳокимиятдан четлаштирилган президенти Жоа Бернад Виейрага сиёсий бошпана берадиган бўлди.

◆ Конго Демократик Республикаси ҳарбий ҳаво кучлари исёнчиларнинг мамлакат шарқидаги Гома шаҳрида жойлашган ҳарбий истеҳкомига кучли зарба берди. Натижада 28 нафар қўзғолончи нобуд бўлди, 15 киши жароҳатланди.

◆ 20-21 май кунлари Озарбайжон пойтахтида иқтисодий ҳамкорлик ташкилотига аъзо давлатлар ташқи ишлар вазирларининг 9-кенгаши бўлиб ўтади.

Анжуманлар

АЁЛ, ОИЛА, ҲУҚУҚ

Бектемир тумани маданият саройида Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги, Тошкент Давлат юридик институти қошидаги ҳуқуқий маърифат тарғибот маркази, Тошкент шаҳар Адлия бошқармаси, Бектемир тумани хотин-қизлар қўмитаси, «Соғлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармаси ҳамкорлигида Олий Мажлиснинг XIV сессияси материалларига бағишланган «Аёл, оила ва ҳуқуқ» мавзуида семинар ўтказилди.

Унда Адлия вазирлиги қонунчилик бошқармасининг бўлим бошлиғи Ғафур Сирожев, Тошкент шаҳар Адлия бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Гулнора Иномжонова, юридик фанлари номзоди, доцент Марат Ғуломов, Бектемир тумани хотин-қизлар қўмитаси раиси Хайринисо Мирзажоновалар қатнашиб, аёл ва ҳуқуқ мавзуидаги қимматли фикр ва мулоҳазалари билан ўртоқлашдилар.

Шунингдек, семинарда сўзга чиққанлар асосан Президентимиз Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси XIV сессиясида сўзлаган нутқидан келиб чиққан устувор вазифалар, Аёлларни эъзозлашнинг шарқона сабоқлари, Аёлларнинг ҳуқуқий маданиятини юксалтиришда маҳалланинг роли тўғрисида батафсил тўхталдилар.

Оқил ҲУСАНОВ.

ОБУНА — ЙИЛ БЎЙИ

Ҳурматли муштарийлар, эслатиб ўтамиз, иккинчи ярим йиллик учун обуна бошланяпти.

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ»га

обуна бўлиш нархи «Матбуот тарқатувчи» ёпиқ ҳиссадорлик жамияти бўлимларига:

		1 ойга	3 ойга	6 ойга
якка обуначилар учун:	(инд 209)	270 сўм	810 сўм	1620 сўм
ташкилотлар учун:	(инд 563)	520 сўм	1560 сўм	3120 сўм

«Тошкент оқшоми»га обуна бўлиш нархи «Тошкент почтамти» ҳиссадорлик жамияти бўлимларида

	1 ойга		3 ойга		6 ойга	
	уйга	а) қутисига	уйга	а) қутисига	уйга	а/қутисига
якка обуначилар учун	287	250	861	750	1722	1500
ташкилотлар учун	681	578	2043	1734	4086	3468

Бундай нархларда «Оқшом»га фақат пойтахтликлар обуна бўлишлари мумкин. Республика бўйича «Оқшом»га барча алоқа бўлимларида обуна расмийлаштирилади. Газетамизга обунани расмийлаштириш учун газетхонлар турар жойларига қарашли алоқа бўлимларига мурожаат этишлари мумкин, у ерда уларга обуна нархи маълум қилинади.

Иқтисодиёт

АСОСИЙ УСТУВОР ЙЎНАЛИШ

Иқтисодий эркинлаштириш, яъни либерализм (лотинча liberalis — эркинлик) — бу давлатни иқтисодиётга аралашувини камайтиришга қаратилган устивор йўналишдир. Бу ҳақда Президентимиз Ислом Каримов Олий Мажлиснинг XIV сессиясидаги маърузаларида: «Иқтисодиёт соҳасини янада эркинлаштириш мақсади — биринчи навбатда давлатнинг бошқарув ролини чегаралаш, хўжалик юритувчи субъектларнинг иқтисодий эркинликларини ҳамда иқтисодиётнинг барча соҳаларида хусусий мулк миқёсларини кенгайтириш, мулкдорларнинг мавқеи ва ҳуқуқларини мустаҳкамлаш демакдир», дедилар.

Маълумки, мамлакатда иқтисодий ҳаётни янада эркинлаштириш давлатимиз салоҳиятини кўтариш учун катта омилдир. Кўп қиррали иқтисодиётимизнинг ҳамма соҳаларида эркинлаштириш муаммоси кўзга яққол ташланади. Энг аввало, ҳар бир хўжалик юритувчи субъект ҳукумат органларининг макроиқтисодий пропорцияларни ҳисобга олиб таклиф этган прогноз рақамларини инобатга олган ҳолда қайси маҳсулотни қанча ишлаб чиқаришни, уни кимга ва қандай нархда сотишни ўзи ҳал қилмоғи даркор. У ўз ишлаб чиқариш қувватларидан тўла ва оқилона фойдаланган ҳолда ички ёки ташқи бозор талабини қондирадиган товар ишлаб чиқаришни ёки хизмат турларини кўрсатишни ўзи мустақил танлайди. Бу борада ишлаб чиқариш учун керакли шартномалар тузиш учун тўла ҳуқуқ берилган. Бу, албатта, қонуний ҳужжатларда қайд этилган тартиб-қоидадир. Лекин амалда шу корхоналар берилган эркинликлардан тўлиқ фойдаланаяптиларми? Бизнингча, бу саволга йўқ деб жавоб берса тўғри бўлади.

Гап шундаки, олдинги тор тармоқдаги вазирликлар ўрнида ташкил топган концерн, уюшма ва корпорациялар ҳамон эскича маъмурий-буйруқбозлик тизимида ишлаб, корхоналарга реал ёрдам бериш ўрнига уларнинг хўжалик ишларига ҳар хил йўллар билан бевосита аралашмоқдалар. Бунинг устига республика ва маҳаллий ҳокимият органлари ҳам четда турмаяпти, чунки уларнинг фикрича «зарур кўрсатмалар» ўз вақтида берилмаса, корхоналар издан чиқиб кетиши мумкин эмиш. Бас шундай экан, кўпгина корхоналарнинг молиявий аҳволи нега кундан-кунга ёмонлашиб бормоқда?

Тўғри, ислоҳотларнинг дастлабки даврида ана шу юқори бўғин тузилмаларининг маълум роли бор, хўжалик юритувчи субъектларга уларнинг ёрдами ҳам зарур эди. Ҳозир бозор иқтисодиёти қонун-қоидаларига мос келадиган, корхоналарнинг манфаатига тўла жавоб берадиган замонавий шаклдаги корпоратив тузилмалар — холдинг компаниялар, молия-саноат гуруҳлари, транс-миллий корпорациялар, концорциумлар, эркин иқтисодий зоналар ҳамда ҳар хил типдаги қўшма корхоналар, акциядорлик жамиятлари кенг ривож топмоғи даркор. Республикада ана шундай тузилмаларнинг фаолиятини таҳлил қилиб, йўлларини ўрганиб чиқиб, амалиёт учун керакли тавсияномалар ишлаб чиқиш учун жуда зарур бошқарув мактаби — корпоратив бошқарув институти тузилса, айни муддао бўлур эди.

Бу нодавлат ва нотижорат шаклдаги маскан мамлакатдаги корпоратив тузилмаларнинг ишини юритишдаги ҳуқуқий ва иқтисодий масалалар бўйича амалиётдаги раҳбар ходимлар ва мутахассислар учун ҳам, илм-фан намояндалари учун ҳам жуда керакли илмий-таълим мактаби ролини бажариши мумкин.

Ривожланган мамлакатларда иқтисодиётнинг негизи бўлмиш корпорациялар жуда муҳим роль ўйнайди.

Ҳукумат органлари ички ва ташқи интеграция ва кооперация жараёнларини айнан шу тузилмалар орқали амалга оширишади. Йирик корпорация ва компаниялар минглаб ўрта ва кичик корхоналарга, шу жумладан чет элдаги филиаллари ва шерикларига ҳам кооперация асосида буюртмалар беради. Шу билан кўпдан-кўп иш жойлари барпо бўлади, кўп минг одамлар ўз тақдирини ана шу корпорациялар билан боғлайдилар. Уларда вазирликларнинг сони ҳам унчалик кўп эмас, улар корпорация ва фирмаларнинг ишига деярли аралашмайди.

Шунинг учун ҳам Президент Ислом Каримов Олий Мажлиснинг XIV сессиясидаги маърузасида давлат бошқарув тизимини ривожланган ва демократик мамлакатлар намунаси асосида, уларга ўхшатиб такомиллаштириш масаласини кўтардилар.

Шу боисдан бошқарув тизимидаги чуқур ўзгаришлар қилиш учун энг аввало давлатни иқтисодиётни тартибга солиш тизими ва хўжаликларни бевосита бошқарув тузилмаларини бир-биридан ажратган ҳолда қараб чиқишга тўғри келади. Ҳозиргача шу иккала вазифа бир қўлда қолмоқда.

Бизнинг фикримизча, йирик халқ хўжалиги комплексларини тартибга солиш учун ёқилғи ва энергетика, саноат ва ташқи савдо, транспорт ва коммуникация, қурилиш ва архитектура вазирликларини тузиш мақсадга мувофиқдир. Буларнинг олдинги бошқарув идораларидан фарқли томони шуки, энди янги вазирликлар ҳар хил маъмурий-буйруқбозликка чек қўйиб, корхоналарга ҳақиқий ёрдам берадиган ва уларнинг хўжалик фаолиятининг кенг тараққиёти учун керакли шарт-шароитни туғдириб берадиган бошқарув органлари бўлишлари керак.

Албатта, иқтисодиётнинг ҳозирги мураккаб шароитида хўжаликни тўғри бошқариш раҳбар ходимдан жуда катта маҳоратни талаб қилади. Ҳозир компетент раҳбар ўз касбини мукаммал эгаллаган ҳолда бизнес илмини, унинг икир-чикирларини тўла билиши керак, корпоратив тузилмаларда акциядорларнинг манфаатларини қандай қилиб ҳимоя қилишнинг уддасидан чиқа олиши лозим. Афсуски, кўпгина раҳбар ва мутахассис ходимлар ҳалигача халқаро стандартларга мос келадиган савдо-сотиқ шартномаларини тузишдан ҳамда бизнесрежа, менежмент ва маркетинг асосларидан етарлича хабардор эмас.

Юртбошимиз кадрлар масаласини ҳам мамлакат тараққиётида устувор йўналишлардан бири деб айтдилар. Шунинг учун марказда ҳам, вилоятларда ҳам кадрларни давр талабига тўла жавоб берадиган даражада тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини янада оширишни — энг долзарб масала деб қарамоғимиз лозим.

Умуман олганда, иқтисодий эркинлаштириш жараёнлари мавжуд муаммоларни таҳлил қилиб, пухта ишланган дастурлар ва қонуний базага таяниб, маълум даражада керакли муҳит яратилгандан сўнг босқичма-босқич амалга оширилиши лозим. Бу — ислоҳотларнинг Ўзбек моделига хос хусусиятдир.

Бу масалада шошма-шошарлик ҳам, сусткашлик ҳам мутлақо ярамайди. Тадбиркорга реал фойда бермайдиган ортиқча эркинлик кимга керак? Бундай эркинликни қандай баҳолаш керак? Ёки баъзи бир давлатлардаги «эркинликни ютолганингча ол» деган ҳолда ортиқча ваъдабозликдан нима фойда? Ёки бўлмаса, мумкин бўлган эркинлик (масалан, баъзи бир керакли имтиёз ва енгилликлар) ўз вақтида берилмасдан, бўлар-бўлмас сабабларни рўкач қилиб, расмиятчилик ва бошқа бюрократик тўсиқлар сабабли қанчадан-қанча ишбилармоннинг бозори барбод бўлаётир.

Демак, иқтисодиётни эркинлаштириш муаммосини тўла ва тўғри ҳал қилиш учун бу масалага ҳар томонлама кенг илмий изланишлар ўтказиб, вазиятни чуқур таҳлил қилган ҳолда ёндошиш зарур. Ҳар бир тармоқ ёки корхонанинг келажакдаги ривожланиш стратегиясина, уни замонавий технология билан жиҳозлаш, рақобатбардош маҳсулот ишлаб чиқариб, уни ички ва ташқи бозорга олиб бориб сотиш ва шу каби бошқа актуал масалаларни фақат илмий томондан пухта ишлаб чиқилган стратегик дастурлар асосида ечишни тақозо қилади.

Хуллас, бозор иқтисодиёти шароитида янгича яшаш ва ишлаш учун бошқарув тизимини шакллантиришга давр талаби деб қараш лозимдир.

Камол ЎЛЖАБОЕВ,
профессор, иқтисод фанлари доктори.

Бандлик

МАСЪУЛИЯТИМИЗ ЯНАДА ОРТДИ

Юртимизда айни ишнинг қизғин палласи авж олмоқда. Айниқса олий ва ўрта махсус ўқув юртларида битирув кечалари, синов имтиҳонлари бошланмоқда. Жуда кўп ёшлар ёзги таътил кунларида ва доимий иш билан банд бўлиш мақсадида корхона, ташкилот ва фирмаларнинг эшигини қоқиб, қўнғироқлар орқали мурожаат этишмоқда. Мана шундай долзарб паллани тўла қонли ҳис этган Тошкент шаҳар меҳнат, аҳолини иш билан таъминлаш ва ижтимоий ҳимоя қилиш бош бошқармаси ва туман меҳнат биржалари томонидан босқичма-босқич бўш иш ўринлари ва вакант лавозимлар ярмаркаларини ўтказишмоқда.

Яқинда Миробод туманида бўлиб ўтган ана шундай ярмарка жуда кўпчиликнинг эътиборига сазовор бўлди. Биз бу фикримизнинг нечоғли тўғри эканлигини ярмаркада иштирок этганлар билан суҳбатлашганимизда шоҳиди бўлдик.

Ольга ТЕЛЕНА, «Сувсоз» трестининг ходимлар бўлими бошлиғи:

— Меҳнат ярмаркасини босқичма-босқич ўтказилиши айни муддао. Чунки ҳозир мактаб ўқувчиларининг, студентларнинг ўқишларини тугаллаётган палла. Бу пайтда кўпроқ фарзандларимиз эмас, ота-оналар қаерларда иш бор экан, деган муаммо билан яшашади. Мана шундай вақтда корхона ёки ташкилот эмас, бизга кўпроқ меҳнат органи яқиндан ёрдам беради. Улар иш сўраб келган фуқароларга корхоналаримиздаги барча бўш ва янги яратилаётган иш ўринлари ҳақида тўлиқ маълумот бериб, ўзига хос тавсияларни ҳам тушунтиришади. Бизнинг трестимизда бўш иш ўринлари мавжуд . Уларнинг энг кам маошлари 1320 сўмдан то 4945 сўмгачадир.

Бу бўш иш ўринлари рассом, боғбон, юк ташувчи, чилангар, насос машинисти, фаррош, чилангар таъмирловчи, муҳандис-энергетик, муҳандис-механик ва бошқа механикликка ихтисоси ва ишлашга хоҳиши борларга мўлжалланган. Бундай бўш иш ўринларининг пайдо бўлиши, трестимизнинг жойларда янги филиаллари очилиши натижасида вужудга келмоқда.

Абдусамад ҲИДОЯТОВ, туман «Камолот» ёшлар жамғармаси раиси:

— Туманимиздаги ёшларнинг ҳар томонлама баркамол бўлиб етишишида барча ташкилотлар қатори меҳнат биржасининг ҳам роли катта. Уларнинг ёрдамида жуда кўп ёшларимиз ҳунарли бўлишди, ўқув марказида бепул билим олиб малакаларини оширишди. Ярмаркани ўтказиш жараёнида ҳам ташкилотлардаги ва корхоналардаги бўш иш ўринлари ҳақидаги маълумотни билибгина қолмай, у ерга қандай ҳужжатлар зарур ва шарт-шароитлари ҳақидаги ахборотларни ҳам тўлиқ олишга эришдилар. Бундай уюшган ҳолдаги иш, албатта муваффақият сари одимлатишга ҳам шак-шубҳа йўқ.

Лола ТИМКИНА, меҳнат органи раҳбари:

— Ҳар бир ишга масъулият билан ёндошилса, ана шундагина муваффақиятга эришиш мумкин. Биз ҳам туманимиздаги барча корхона, ташкилот, муассаса, ўқув юрти билан узвий боғланган ҳолда иш юритиб, бўш иш ўринлари ва вакант лавозимларни аниқлаб, фуқароларга маълум қилаяпмиз. Айрим кичик корхона ва фирмаларда шартнома асосида вақтинчалик иш жойлари ташкил этилди. Бу борада «Сувсоз» трести «Сифат» қурилиш бошқармаси, «Фотон», «Қизил тонг» акционерлик жамиятлари, ободонлаштириш бошқармаси яқиндан ёрдам беришаётир. Айни вақтда 12 та корхонада мана шундай шартномавий иш жойидан 80 таси вужудга келди. Шунингдек, «Усто шогирд» услуби асосида республика ижодий маркази билан ҳамкорликда ёшларимизни ҳунарга ўргатиш борасида иш олиб бораяпмиз.

Меҳнат ярмаркамизда 60 та корхона, ташкилот, муассаса, 35 та маҳалла, 12 та мактаб ва ўқув юртлари иштирок этди. 1600 нафар фуқаро қатнашди. Шулардан 456 нафари ишга, 100 киши ўқиш учун йўлланма олишди. Йил бошидан бери, яъни тўрт ой ичида турли хил саволлар билан 3500 нафар фуқаро мурожаат этди. 2500 таси тўлиқ маслаҳат олди. 481 нафари рўйхатга қўйилди. 302 нафари ишга жойлаштирилди. 62 нафар турли ёшдаги фуқаро ўқишга, янги касб ўрганишга юборилди. 86 нафар фуқарога эса ишсизлиги борасида нафақа тайинланди. 10 та фуқаромизга эса муддатидан илгари пенсия тайинланди. Амалга оширилган бу ишлар шунчаки эмас. Бунинг масъулияти жуда катта. Шунинг учун ҳам биз туманимизда ишсизлик муаммосини бартараф этишга, ёшларнинг бўш вақтини беҳуда ўтказмасликлари учун имконлар яратишга ҳаракат қилаяпмиз. Доноларимиз бежиз айтишмаган «Бекорчидан худо безор» деб. Гарчи шундай экан, биржамиз ходимлари иш ахтариб юрган ёшларга, касбини ўзгартирмоқчи бўлган фуқароларга қўлдан келган ёрдамимизни аямаймиз.

Гулзода АБДУЛЛА қизи.

СУРАТЛАРДА: Миробод туманида бўлиб ўтган бўш иш ўринлари меҳнат ярмаркасидан лавҳалар.

Рустам Шарипов олган суратлар.

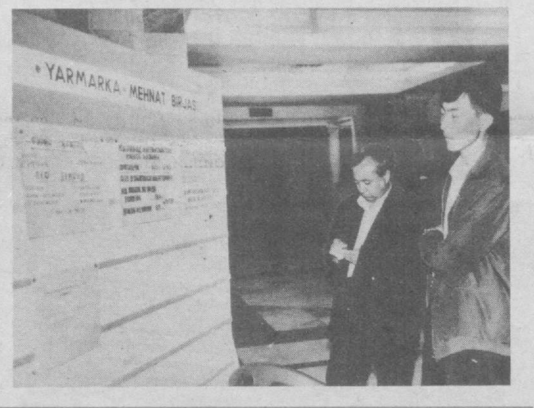

Ҳамкорлик

ХОРИЖГА ИШГА БОРМОҚЧИМИСИЗ?

Бозор иқтисодиётига ўтаётган ҳар бир давлат учун хориж билан ҳамкорликни йўлга қўйиш ўзига хос муҳим аҳамиятга эгадир. Чунки соғлом ҳамкорлик қандайдир маънода тараққиётнинг асоси десак тўғри бўлади. Мамлакатимиз бугунги кунда жуда кўплаб давлатлар, халқаро ташкилотлар, фирма ва компаниялар билан ҳамкорликни йўлга қўйгани ҳеч кимга сир эмас. Бу ҳамкорликлар маълум бир йўналишдаги муассасалар, идоралар, вазирликлар доирасида ҳам амалга оширилмоқда. Хусусан Меҳнат вазирлиги ҳозирги кунда қатор давлатлар билан ҳамкорлик алоқаларини йўлга қўйган. Вазирлик ходимлари яқинда Японияда бўлиб, бу мамлакатнинг меҳнат вазирлиги билан алоқаларни йўлга қўйишга асос яратишди. Мана шу ҳамкорликнинг мақсад ва моҳияти, йўналишлари ҳақида биз Меҳнат вазирлигининг халқаро алоқалар бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Анвар Абдуҳалимов билан суҳбатлашдик.

— Меҳнат вазирлиги ходимлари Японияда сафарда бўлиб қайтишди. Шу сафардан кўзланган мақсад нима эди ва сафар давомида шу мақсадга эришилдими?

— Японияга Меҳнат вазирлиги делегациясининг ташрифидан асосий мақсад Ўзбекистон фуқароларининг Япония корхоналарида касбга ўқитиш ва уларни бирор бир мутахассисликларга эга бўлиши соҳасида юбориш бўйича музокаралар олиб бориш эди.

Меҳнат вазирлиги делегациясининг Японияга ташрифи давомида бизнинг делегация Японияннинг халқаро касбга ўқитиш ташкилотининг раҳбарияти билан учрашувлар ўтказди. Учрашувлар давомида бир қанча ўзбекистонликлар ишлашига мўлжалланаётган корхоналар шароитлари билан яқиндан танишилди ва ҳамкорлик ҳужжати Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг Японияга ташрифи давомида имзо чекилди.

— Маълумки, вазирлик томонидан бир неча мамлакатларга бизнинг фуқароларимиз бориб ишлаб, малака ошириб келишаяпти. Шу маънода Японияга ҳам бундай имконият бундан буён бор, десак ҳам бўлади. Японияга борадиган бизнинг фуқароларимиз қайси соҳада у ерда малака ошириб ёки бирон бир соҳани эгаллаб келишлари мумкин?

— Япония билан биз келажакда бир қанча йўналишларда ишларни амалга оширишни келишиб олдик. Қурилиш соҳасида, тўқимачилик, озиқ-овқат маҳсулотларини ишлаб чиқариш, автомобиль саноати ҳамда қишлоқ хўжалиги соҳасида бир қанча йўналишларни қамраб олади ва бу ҳамкорлик бир неча босқичлардан иборат. Биринчи босқичи, бизнинг вазирлик делегациямиз Японияга ташриф буюриб, у ердаги шароит билан яқиндан танишиб келди. Кейинги босқич эса Япония делегациясининг Ўзбекистонга ташрифидир. Яъни Японияннинг халқаро касбга ўргатиш ташкилоти делегацияси Тошкентда бўлди. Бу иккинчи босқич деб ҳисобланади. Учинчи босқичда биз республикамиздаги Япония билан ҳамкорлик қилиш истагини билдирган ва ўзининг мутахассисларини касбга ўқитиш учун юбориш имкониятига эга бўлган корхоналар билан ҳамкорлик қилишни йўлга қўйишдан иборат бўлади. Тўртинчи босқичда биз биринчи гуруҳ мутахассисларимизни ёки ёшларимизни Японияга касбга ўқитишга юборамиз.

Қай тартибда фуқароларимиз чет элга чиқиши мумкин? Қандай ва қаерга мурожаат қилиши мумкин, деган савол туғилади. Меҳнат биржаларимиз ҳамма маълумотларга эга бўлишади. Демак, меҳнат биржаларига мурожаат қилинганда меҳнат биржалари ўша фуқароларни рўйхатга олиб ёзилиш тартиби билан ҳужжатларни ўрнатилган тартибда қабул қилиб, вилоят бошқармаларига юборилади. Вилоят бошқармалари бизнинг қошимиздаги меҳнаткаш муҳожирлар бўйича ваколатхонага тақдим қиладилар. Шу йўсинда кейин ҳужжатлар Японияга юборилади. Фақат бир нарсани тасдиқлаб ўтмоқчи эдим, бу 4 та босқичдан иборат деб айтган эдим. Ҳозир биз 2 та босқичини амалга оширдик. Келажакда яна 2 та босқичи турибди. Демак, бу ишларнинг йўлга қўйилиши яна 2 та босқични амалга оширганимиздан кейин бошланади. Танлаб олинган корхоналар ёки меҳнат биржалари орқали фуқароларимиз хориж давлатларига, шунингдек, Японияга чиқиб, ишлаб, ўқиб келишлари мумкин.

— Яъни бошқача қилиб айтганда сиз айтиб ўтган босқичлар амалга оширилганидан кейин меҳнат биржалари рўйхатида турадиган, расман ишсиз мақомини олган фуқаро Японияга бориб ишлаб келиш имкониятига эга бўлиши мумкин экан-да?

— Албатта. Бу йўналишда биз кўп ишларни олиб бораяпмиз. Фуқароларимиз ўзлари яшаб турган жойларидан узоқ бўлмаган меҳнат биржаларига мурожаат этсалар, мақсадга мувофиқ бўларди. Республикамизнинг ҳар бир ҳудудини қамраб олиш мақсадида барча ҳудудларга бу нарсани тақсим қилиб берганмиз.

Отабек ДАВРОНБЕКОВ.

Олий ўқув юртларида

ЖОН ТЕМИЛТОН ЖАМҒАРМАСИ ҲОМИЙЛИГИДА

Ўзбекистон Давлат жаҳон тиллари университетида очилган «Мустақиллик ва озодлик» халқаро лойиҳаси дастури ўқув курси ўзининг дастлабки битирувчиларини учирма қилди. Унда фаол қатнашиб, курс машғулотларини тўла адо этган талабалардан бир неча нафари эса «Халқаро муносабатлар» деб номланган сертификатга эга бўлди.

Гап шундаки, АҚШнинг олтита университетида Жон Темилтон халқаро жамғармаси ҳомийлигида «Мустақиллик ва озодлик» лойиҳаси бўйича маърузалар ўқиб келинмоқда. Бу олий ўқув юртлари қаторига Ўзбекистон жаҳон тиллари университети ҳам қўшилди. Бундай шарафга эга бўлиш учун олий ўқув юрти Жон Темилтон халқаро жамғармаси махсус грантини қўлга киритди.

«Мустақиллик ва озодлик» лойиҳаси дастури учун бериладиган грантлар тажриба модели сифатида хизмат қилади. Америкалик профессор Э. Шенкел томонидан ўқилган маърузалар ҳам мазкур дастур доирасида амалга оширилди. Университет олимлари томонидан ташкил этилган машғулотлар Ўзбекистон тарихида мустақиллик концепциясини ўрганиш ва уни жаҳондаги бошқа йўриқномалар билан қиёслашга бағишланди.

Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, халқаро лойиҳа дастури бўйича университетда махсус ўқув курси иш бошлади. Унинг дастлабки битирувчиларига сертификатлар топшириш маросими Темурийлар тарихи давлат музейида бўлиб ўтди.

Акбар АЛИЕВ.

Текширувлар

АЙБДОРЛАР ЖАВОБГАРЛИККА ТОРТИЛДИ

Шаҳримиздаги савдо шохобчаларида ва маиший хизмат кўрсатиш корхоналарида истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ҳамда назорат касса аппаратидан фойдаланиш борасида солиқ назорати инспекцияларининг ходимлари текширишлар олиб бориб, қонунга хилоф равишда қилинаётган ишларни аниқлашмоқда. Биз Юнусобод тумани давлат солиқ инспекцияси савдо ва маиший хизмат кўрсатиш корхоналарининг назорат қилиш бўлими бошлиғи Нодир Сайфутдинов билан суҳбатлашганимизда у қуйидагиларни гапириб берди:

— Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги Қонуни қабул қилингандан кейин жиддий ишга киришилди. Туманимизда 970 та савдо, умумий овқатланиш ва автомобиль ёнилғи қуйиш тармоқлари мавжуд. Савдо дўконларида кундалик эҳтиёж учун керак бўладиган саккиз турдаги маҳсулотларни тартибга солиб, уларнинг доимий пештахталарда бўлишини ташкил этиш борасида назорат кучайтирилди. Текширувлар натижасида ана шу савдо дўконларида, жамоа корхоналарида, маиший хизмат, умумий овқатланиш ва ёнилғи қуйиш шохобчаларида йўл қўйилаётган хатоликларнинг гувоҳи бўлдик. Бу камчиликларни кўра била туриб амалга оширган шахсларга нисбатан жиноий иш қўзғатилди.

Масалан, Юнусобод тумани 13-мавзедаги «Сўғдиёна-саховат» жамоа корхонасига қарашли 34-дўконда назорат касса аппарати ишлатилган ҳолда харидор ҳақига хиёнат қилинган. Боз устига давлат солиқ инспекцияси ходимлари томонидан дўкон кўздан кечирилганда сифат сертификати бўлмаган бир неча турдаги маҳсулотлар савдо пештахталарида турганлиги аниқланиб, инспекция ихтиёрига олинди. Камчиликлар юзасидан дўкон сотувчиси М. Ориповга нисбатан Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат кодексининг 164-моддасининг 1-қисмига мувофиқ 6.600 сўм миқдорида жарима солинди.

«Дил Жасур» хусусий корхонасига қарашли дўконда кундалик эҳтиёж учун зарур ҳисобланган 8 турдаги маҳсулотларнинг барчасидан борлиги текширилганда харидор билан ўзаро ҳисоб-китоб ҳам назорат касса аппарати орқали амалга оширилди. Лекин харидор ҳақидан уриб қолганлиги аниқланди. Юқоридаги ҳар иккала дўкон хизматчилари «Юнусобод савдо» жамоа корхоналарига қарашли 33-сонли дўконнинг намунали ишидан ибрат олсалар яхши бўларди. Бу ерда ҳамма талаблар рисоладагидек. Савдо назорат касса аппаратлари ёрдамида олиб борилади. 8 турдаги маҳсулотлар бежирим қилиб қадоқлаб қўйилган. Шунинг учун харидорлар ҳам дўкон хизматидан хурсанд.

Аҳолига намунали маиший хизмат кўрсатиш бугуннинг талабларидан бири. Шу нуқтаи назардан қараганда туманда бундай корхоналарнинг сони ошиб бораётганлиги диққатга сазовор. Ҳозир туманда 280 та маиший хизмат кўрсатиш бўлимлари мавжуд бўлиб, уларнинг ҳаммасида ҳам касса аппаратлари ўрнатилган, лекин қонун-қоида асосида ишлаяпти, дея олмаймиз. Айниқса пойабзал таъмирлаш устахоналари ҳамда «Зангори экран» акционерлик жамиятига қарашли устахоналарда аҳвол ачинарли. Уларнинг аксариятидаги нуқсон битта. Мижоздан юқори миқдорда хизмат ҳақи олинмади-ю аммо умумлашган бўлимга топшириладиган маблағ ҳамиша кам бўлиб чиқаверади.

Мисол учун «Арсенал-Авиа» хусусий фирмасига қарашли автомат ўйингоҳида, Тошкент шаҳар аҳолига гараж ва техник хизмат кўрсатиш корхонасининг 17-устахонасида, «Зангори экран» акционерлик жамиятига қарашли 13-мавзе, 3-уйда жойлашган телерадиоаппаратура ва пойабзал таъмирлаш устахоналарида, «Скарлет» сартарошхонасида, «Дурдона либоси» хусусий фирмасида ана шундай ҳолатларни кўришимиз мумкин. Корхоналарнинг бу кўзбўямачиликлари устидан жиноий иш қўзғатилди. Айримларидан жарима ундирилди.

Бундай нуқсонлар мавжуд бўлган савдо ва маиший хизмат шохобчалари рўхатини истаганча давом эттиришимиз мумкин. Ўйлаймизки, улар юқоридагилардан тегишли хулоса чиқариб, ишда жиддий бурилиш ясайдилар. Қолаверса, улар бундай ножўяликлар туман солиқ хизматчилари эътиборидан қочиб қутула олмаслигини унутмасинлар. Идорамиз хизматчиларининг синчков ва қатъиятликлари туфайли савдо ва маиший хизмат кўрсатишдаги нуқсонлар аста-секинлик билан бўлса-да, бартараф этилмоқда.

Гули АБДУЛЛАЕВА.

Куюнчаклик билан ёзилган

«ЁҚМАСА ТУШИБ ҚОЛИНГ»

«Отчопар» бозоридан қайтар эканман, эшиги ёнида «Метро, метро, ҳозир кетади» деб тинмай йўловчиларни чорлаётган йигитчанинг бақириғидан қулоғим қоматга келди.

«Ҳозир юрадиган бўлса, шу автобусга ўтиракқолай» дедиму чиқиб ўриндиқлардан бирига чўкдим. Лекин йигитча чорлашни қўймади, автобус йўловчилар билан тўлмагунча жойидан жилмади.

Автобус юриб келаётганда ҳам йигитчанинг «Метро, метро, кетаяпмиз» деган бақириғи тинмади. Лиқ тўла автобуснинг эшиклари ёпилиши билан ана ўша «бақироқ» йигитча «Қани кира ҳақини тўлаворинглар-чи» деб, ҳаммадан пул йиғиб чиқа бошлади.

— Сиздан «книжка» эмас, пул сўраяпман, ота, — деди у ҳужжат кўрсатган қарияга.

— Ахир буни давлат берган, ҳамма автобусларга ўтади, сеникига ўтмайдими, — бироз жаҳли чиқди отахоннинг.

— Нега тушунмайсиз, бу автобус хусусий, давлатники эмас, — деди пул йиғувчи ҳам бўш келмай, — ҳеч қандай ҳужжат-пужжат кетмайди. Қани 20 сўм чиқаринг. Бизда ҳам план бор...

— План бўлса, нега чипта сотмайсан, — гап қотди бир киши. — Ўзингнинг «план»инг ошиб-тошиб кетса керак. Шу биргина қариядан пул олмасанг, «план»инг тўлмай қоладими?

— Ёқмаса тушиб қолинг, ака, автобус хусусий, пули эса нақд. Бўлмаса сиз тўланг... — шартта жавоб берди у.

Хуллас, анча-мунча тортишувлардан сўнг қария йўл ҳақини тўлашга мажбур бўлди. Йигитча эса ҳеч нарса бўлмагандай, яна пул йиғишга тушиб кетди. Бошқа йўловчилар ҳам пул узатишар экан, 50—60та йўловчининг ичида шу биргина қариянинг кўнглини оғритган йигитчага бошқача қараб қўйишарди.

Метронинг «Собир Раҳимов» бекатига келган, барча йўловчилар автобусдан тушишди. Мендан аввал ҳассасини дўқиллатиб кетаётган мўйсафиднинг ортидан кетар эканман, йигитнинг унга қилган қўпол муомаласидан яна бир бор нафратланиб кетдим. Рост-да шу биргина чолнинг 20 сўми билан бойиб кетармиди у. Ахир халқимизда «Сен фақирга бирни берсанг, худо сенга мингни беради» деган гап бор-ку. Наҳотки, кунига юзлаб одамларни «Отчопар» бозорига етказиб, минглаб сўм пул топаётган ишбилармон ҳайдовчилар кунига 5-6 та йўловчига саховат кўрсата олмаса?!.

Шарифа ИЛЁСОВА.

Мозий

«АВЕСТО»ДА ҚУЁШ ТАЪРИФИ

Қуёш, офтобни таърифлашнинг ҳеч ҳам ҳожати йўқ, у шундай ҳам ҳаммага маълум тириклик сабабчисидир, дунёдаги барча жонзотларнинг яшаш манбаи.

Ҳозирги замон фанининг гувоҳлигича қуёш оламдаги каттагина дунёнинг маркази ҳисобланиб, уни астрономлар «Қуёш системаси» деб атайдилар. Булар ўз йўлига, бизнинг мақсадимиз узоқ-узоқдаги ўтмишдошларимиз мазкур ҳаёт манбаига қандай муносабатда бўлганлиги ҳақида қисқача тўхталмоқчимиз.

Қадимги қўлёзмалардан саналмиш «Авесто»да қуёш илоҳийлаштирилган. Аждодларимиз қуёшга сиғинган, уни тавоф қилиб, қурбонликлар қилган. Ердаги оловни қуёшнинг боласи деб билганлар. Зардуштийлик динида ҳар ойнинг кунлари илоҳлар номи билан аталган. Қуёш ҳам бундан мустасно эмас, ҳар ойнинг 11 куни — «Қуёш куни» деб юритилган. Ўша куни қуёшга ҳамду санолар ўқилган, барча тоат-ибодатлар унга бағишланган. Бундан ташқари қуёшдан вақтни ўлчайдиган восита сифатида ҳам фойдаланганлар. Зардуштийлик динида бир кеча-кундузда беш марта ибодат қилишган, унинг вақтини «Қуёш ҳаракати» билан белгилаганлар.

1) Қуёш чиқишидан чошгоҳгача.
2) Чошгоҳдан (тушлик) пешингача.
3) Пешиндан қуёш ботгунча.
4) Қуёш ботгандан тун ярмигача.
5) Тун ярмидан қуёш чиққунга қадар.

Ибодатдаги дуоларда эзгу илтижолар, самимий дил изҳорлари ўз аксини топган. Ибодат қилувчининг бутун диққат-эътибори саждага қаратилган бўлиб, барча нарсалар унутилади, ўзидан кетиш даражасида жаҳд билан илоҳга бағишлайди. Сидқидилдан қилинган ибодат, бутун жисмини бахшида этиш, уларга руҳий озуқа беради. Саждадан кейин ўзини енгил ҳис қилиб кайфияти яхшиланади. Фикратлари покланиб, сўзлари майинлашади, амаллари яхшиланади.

«Авесто»да махсус бир бўлим қуёшга бағишланиб, «Қуёш қасидаси» деб номланган. Унда қуёшга аталган мадҳиялар сероб, мақтов ва улуғлашлар анчагина. Чунки қуёшнинг курраи заминга кўрсатаётган неъматларини тўла тушуниб етганлар, айни вақтда усиз ҳаёт йўқлигини билганлар. Шунинг учун қуёш азиз, муътаб қилиб куйланган.

Ким безавол бу зиёга —
Офтобга тоат қилса,
Учқур бўлур тулпорлари
Зулмат билан курашганда.
Зулмат эҳё айлаган.

Дев-жинларга берур зарба.
Дуздлар ёвуз куч билан курашадилар.
Жодугарлар, афсункорлар,
Ҳалок эта олмас уни.
Хотирасиз ва фикратсиз
Маршавон хотирасизлик иблиси — дев
маҳв этолмайдир.

Ул мунаввар ва безавол
Ахурага топинадир.
Топинадир ўз қалбига,
Ким безавол бу зиёга —
Офтобга тоат қилса,
Заминий ва осмоний.
Маъбудаларга бўйинсинар,
Ким учқурдир тулпорлари.

Қойил! Офарин! Жимжимадор тоат-ибодатномалар мазмунлиги билан ажралиб туради. Аждодларимизнинг илтижоларида, тоатларида маъно сероб, мақсадлидир, биророрта ортиқча сўзга дуч келмайсиз, ҳаммаси жойида, ҳаммаси ўрнидадир.

Ҳа, аждодларимиз қуёшга сиғинар экан, ана шу ибодатнинг тагида ўзларининг асл мақсадлари ҳам ётганлигига шоҳид бўламиз. Зулм, қабоҳат, ёвуз кучларга қарши курашда эътиқод уларга ёрдамчи бўлган, эзгу ибодат, илоҳга топиниш қанот, кучқувват бағишланган. Мана эътибор беринг:

Ким безавол бу зиёга, —
Офтобга тоат қилса,
Учқур бўлур, тулпорлари,
Зулмат билан курашганда.

Ушбу жойда, ҳурматли ўқувчиларнинг диққатларини бошқа томонга қаратмоқчимиз. Яъни аждодларимизнинг топқирлигига, юқори даражада ақл эгаси эканлигига эътибор беринг. Юқоридаги тўртликда «қуёш» сўзи айтилмай, аммо икки марта қайд этиляпти, бу ҳам уларнинг истеъдодидан нишона. Аждодларимиз ёвуз кучлар билан курашганда, уларга доимо отлар кўмакчи бўлган, шунинг учун «тулпорларининг учқур» бўлишлигини жуда-жуда хоҳлаганлар. Умуман, «Авесто»даги ҳикматларга қайси томондан эътибор берманг, барибир, чуқур маъноли ибратномаларга дуч келасиз, мазмуни ҳам теран, айни вақтда жуда содда ҳамма тушунадиган тилда ёзилган. Бу ҳам аждодларимизнинг зўр маҳоратидан, уларнинг ақли-тафаккурининг кучлилигидан далолатдир. Мадҳияларнинг кетма-кетлиги уларнинг мазмунини тўлдириб боради, гўё шода-шода тизилган маржондек. Мана қуёш яна улуғланаяпти:

Биз қуёшга сиғинамиз,
Безавол Нурга,
Учқур унинг тулпорлари
Қачон қуёш нур таратадир.
Қачон илитадир қуёш.
Қоим турар юз минг адад
Маъбудлар,
Танлайдилар бахтни шунда маъбудлар.
Тақсимлайдилар бахтни шунда маъмудлар.

Дарҳақиқат қуёшнинг сочаётган беминнат нуридан оламда ҳаёт бор, тириклик ҳам у туфайли. Шунинг учун аждодларимиз қуёшни улуғлаб, унга сиғиниб, сажда қилганлар. Шу жойда шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, аждодларимизнинг эътиқоди бутун бўлган, сидқидилдан амал қилганлар. Қуёш нурини таратиб турса, оламни тафти билан иситса, шунинг ўзи одамзотга берилган бахт эканлиги қайд этилаяпти. **«Илоҳлар тик туриб, бахтни тақсимлайдилар»** жумлаларида, қуёшнинг одамзот учун нақадар қимматли эканлиги, бебаҳолиги таъкидланаяпти.

«Авесто»ни такрор-такрор ўқир эканман, унинг сирлилигидан лол қоламан, қайта-қайта ўқиган сари янги-янги қирралари очилиб мафтун этади. Аждодларимизнинг ақл-заковатига тасаннолар айтиб, уларнинг бой маънавий мерослари авлодлари учун йўлчи юлдуз бўлиб қолаверади.

Маънолар уммони ҳисобланмиш «Авесто» истиқлолга чиққан ватандошларининг чанқоқликларини қондираверади. Ақл уммонининг ҳар бир қатрасида ибратномалар бўй кўрсатаяпти, инсонийлик инжулари ялт-ялт этиб, кўзингни олиб товланаяпти, у шунчалик жозибалики, шунчалик ёқимлики, кўриб кўзинг қувонади, билиб дилинг яйрайди. Ҳа, аждодларимизнинг ақл-тафаккурининг мевалари ширин, тотли, мазасидан маза қиласан. Қалбингиз ғурурга тўлади, фахрланасиз. Аждодларимиз нафақат дунёдаги энг қадимги халқлардан, балки инсоният цивилизациясига ўзининг муносиб ҳиссасини қўшган шоввозлардандир. Бунга «Авесто» энг катта далилдир. Мана яна табаррук манбадан бир шингил:

Қай он Қуёш тулув қилур,
Мазда (илоҳ) ато қилган замин.
Ёришадир,
Ёришадир сувлар.
Оқим сувлар
Улуғ сувлар
Сарчашмалар,
Сувларида баҳру барнинг
Муқаддас руҳ бунёд этган.
Офариниш ёришадир.

Ёришишда, азизлар, хислат мўл, каромат катта,. Ёруғлик ўз номи ила ёруғликдир. У зулматни парчалайди, қабоҳатга қирғин солади, қирғинликнинг шўрини қуритади. Донишманд халқимиз ёруғликни жуда кенг маънода тушуниб талқин этади. Озодлик ҳам ёруғлик, ҳурлик ҳам ёруғликдир. Умуман, ёруғликнинг маъноси кенг, мазмуни жуда каттадир, чунки ёруғлик ўзи сингари бепоён, чексиздир. Аммо унинг тескариси зулмат, у ҳам «Авесто»да ўзининг муносиб баҳосини олган. Қаранг:

Тулув қилмас эса Қуёш,
Агар тулув этмаса ул,
Замин узра мавжудотни
Қиладир дев-жинлар ҳалок.
Ва сурушлар, фаришталар,
Жисм олами ичра зинҳор.
Яшолмайдилар.

Дарҳақиқат, шундай қуёшсиз заминнинг ҳолига вой, ҳаёт тугайди. Шунинг учун аждодларимиз ҳаёт учун курашда эътиқоддан фойдаланганлар. Эътиқод улар учун ҳамма нарсадан устун бўлган, унда ярим-ёрти, чалалик бўлмаган. Эътиқодни тўла маънода тушунганлар ва амал қилганлар. Бу энг аввало сўз билан амалнинг бирлигида намоён бўлган. Аждодларимизнинг мазкур сифати айниқса бугунги кунда биз ватандошлари учун жуда ҳам қимматлидир. Чунки бир ярим асрлик мустамлакачилик зулми ватандошларимизни маънавий қашшоқ, руҳан мажруҳ қилиб қўйган эди. Руҳиятимизни майиб қилиб, онгимизнинг заҳарланиши ҳеч шубҳасиз ўзининг салбий оқибатларини кўрсатганлиги рост. Аммо босқинчилар қанчалик қутуриб ҳуруж қилмасин, халқимиз ўзининг миллий қадриятларига содиқ қолди ва авайлаб асради.

«Ўзбекистон халқи, — дедилар Йўлбошчимиз Ислом Каримов, — авлоддан-авлодга ўтиб келган ўз тарихий ва маданий қадриятларини ҳамда ўзига хос анъаналарни сақлаб қолишга муваффақ бўлди». Ана шундай маънавий бойлик, — «Авесто» аждодларимизнинг авлодларига қолдирган мероси бўлиб, қадриятларимизнинг узоқ ўтмишидан ҳикоя қилади. Қимматли мажмуанинг ибратли ҳикматлари бундан кейин ҳам авлодларига хизмат қилаверади.

Мусоқул УСМОНОВ,
Тошкент Молия
институти профессори.

Китоб — билим манбаи.

Хабарингиз борми?

ЛИНГОФОНЛАР ЎЗИМИЗДА ЧИҚАДИ

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорига асосан республикамизда кадрлар тайёрлаш миллий дастурини амалга ошириш, билимлар асосларини пухта ўрганиш ҳамда ўрта махсус, касб-ҳунар таълими бўйича кадрлар тайёрлаш учун академик лицейлар ва касб-ҳунар коллежлари кўплаб очилди.

Академик лицейлар ва касб-ҳунар коллежларини моддий-техникавий жиҳатдан таъминлаш, уларни замонавий лабораториялар, устахоналар, асбоб-ускуналар ҳамда махсус лингофон синфлари, ҳисоблаш техника воситаси билан жиҳозлаш ишлари кенг кўламда олиб борилмоқда. Давлатимиз таълим учун қўшимча маблағлар ажратмоқда. Чунки ҳар давлат сиёсатида энг биринчи долзарб вазифа — таълим ҳисобланади: Ҳар қандай таълим ўқувчиси келажакда замонавий ишлаб чиқариш усуллари, технологиялари ҳамда ҳар соҳа бўйича мустақил иш олиб боришни аниқ билиши керак. Биз Тошкент шаҳар ҳудудида жойлашган олий коллежларида 1998 йили қандай замонавий ўқитиш дастгоҳлари билан жиҳозланганлигини билиш учун Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги қошидаги «ЎзРосолийгоҳ» қўшма корхонаси бош директори Фарҳод Исмоилов билан суҳбатлашганимизда у шундай деди:

— Биз таълим тизими учун турли махсус жиҳозлар ва дастгоҳлар ишлаб чиқарамиз. Президентимизнинг Республикамизда жаҳон андозаларидан қолишмайдиган маҳсулотларни ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш фармонига асосан «ЎзРосолийгоҳ» қўшма корхонаси қошида мустақил, алоҳида банк ҳисоб рақамига эга МЧЖ «MG Elektro» корхонаси ташкил қилинди. Бу корхона республикамиз ҳудудида жойлашган барча Олий ва ўрта махсус таълим билимгоҳларини замонавий лингофон ускуналари билан таъминлаш имкониятига эга. Яъни бу корхона лингофон мосламасини ўзи ишлаб чиқаради, ўрнатади ва созлаб ишга туширади. Шу кунлари бу корхона инженер-техниклари ишлаб чиқарилаётган лингофон дастгоҳларини янада мукаммаллаштириб, янги замонавий моделини яратдилар. Бу янги сифатли аппаратлар жаҳон андозаларидан қолишмайди. Бу эса халқаро чет тилларни ўрганиш жараёнида ўқувчилар учун етарли шароит яратиб, уларни тил ўрганиш вақтини тежаб, камайтиради.

Биз МЧЖ «MG Elektro» корхонасининг директори Махсит Холмуротов билан учрашиб, ундан янги режалар ҳақида сўрадик.

— Бизнинг мақсадимиз Республика Олий ва ўрта махсус таълим ўқувгоҳлари учун замонавий жаҳон андозаларидан қолишмайдиган лингофон дастгоҳларини ишлаб чиқариш, ўрнатиш ва созлаб ишга туширишдан иборатдир. 1998 йилнинг охирида янги иш натижаси осон, сифатли янги лингофон дастгоҳларини яратдик. Лекин биз кўп қийинчиликларга қарамасдан келажакда лингофон дастгоҳларини борган сари мукаммаллаштириб борамиз. Бу эса республикамизни келажакда чет эллардан валютага лингофон дастгоҳларини сотиб олишга ҳожат қолмайди. 1998 йил Тошкент шаҳрида Ўзбекистон жаҳон тиллари давлат университетига иккита, Тошкент давлат университетига битта замонавий лингофон дастгоҳларини ўрнатиб, амалга қўллашга топширдик ва учтасини академик лицейларга ўрнатдик. Шулар қаторида биринчилардан бўлиб Тошкент давлат университети қошидаги Сирожитдинов номидаги академик лицейи ҳам лингофон синфига эга бўлди. Биз фақат ўрнатиб ишга туширмасдан ўрнатилган барча лингофон дастгоҳларига сервис хизматини ҳам кўрсатамиз. Биз янги ишчи ўринларини кўпайтириб, аҳолини иш билан таъминлашга ўз улушимизни қўшамиз.

Илҳом ШЕРМУҲАМЕДОВ.

Табиатга ошно қалб.

Назм

ОТА

Ота номи улуғдир мудом,
Ота номи обиҳаётдир.
Сен у билан фахрлан доим,
Сен отангга бахт, зурриётдир.

Ота борки дунё осуда,
Фарзандларнинг кўнгли эса тўқ,
Оилада йўқ гина-ўкинч,
У туфайли каму кўст ҳам йўқ.

Ҳар бир ишга бош бўлар ота,
Лабларида асалдек сўзи,
Ишлайвериб биз учун толмай,
Ажин босди теп-текис юзин.

Бахтимизга юрсин оталар,
Омон бўлиб, саломат бўлиб,
Иззатини қўйсак жойига,
Яшар биздан кўнгли ҳам тўлиб.

ИНСОН

Кеккайма эй инсон, бўлсанг амалдор,
Унутма молу пул ҳаммаси бекор,
Қадрдон дўстларинг, тарк этма асло,
Бирга бўл, камтар бўл, кечма доимо.

Дунё ўткинчидир буни яхши бил,
Шу учун ўгитларни қулоғингга ил.
Эй инсон, гар сенга фалаклар ёрдир,
Бир кун она ерга тушмоғинг бордир.

Шу сабаб ҳаётга солгин бир назар,
Одамлар сендан ҳеч қилмасин ҳазар.
Қон-қардош бўлмасин хулқингдан безор,
Яхши ҳулқ ҳамиша одамни безар.

Собит АБЗАЛОВ.

Шарқ дурдоналари

Ўз-ўз ўрганиб доно бўлур...

● Илмли киши хазина бўлса унинг калити саволдир. Савол билан илм хазинаси очилади ва кўп нарса ўрганилади. Афлотун ҳакимдан:

— Шунча илмни қандай ҳосил қилдинг? —деб сўрадилар.

У айтди:

— Илм ўқиётган пайтларимда ёндирган чироқ мойини ҳисобласанг еб-ичган нарсаларимдан кўпроқ бўлади. Бундан маълум бўладики, вақтни еб-ичиш ва ўйнашга сарфлашдан кўра илмга сарфлаш зарур экан!

● Бўзўргмеҳрдан:

— Нима учун устозингни отангдан афзалроқ ҳурмат қиласан? —деб сўрадилар.

— Чунки отам мени ўткинчи ҳаётга олиб келди, устозим эса боқий ҳаёт бағишлади —деб жавоб берди.

Ҳақиқатан ҳам устоз илм бериши билан кишининг номини улуғлаб авлодлар оғзида қолдиради ва иккинчи ҳаёт бағишлайди.

Чиройли хат камбағал кишилар учун мол ва бадавлат кишилар учун ҳусну жамол, олим кишилар учун камол ҳисобланади. Қуролларнинг фойдалироғи қалам ҳисобланади.

«Фавокиҳ ал-жуласо»дан.

● Кишиларга улардан аввалроқ салом беришга шошил, бу улуғ кишиларнинг фазилатларидан бўлиб, камтарлик нишоналаридан биридир.

● Ҳар ким билан кулиб туриб, очиқ юзлилик билан сўзлаш.

● Бировга ваъда берган бўлсанг ваъдангга вафо қил! Ваъдага вафо қилиш мард кишиларнинг иши, улуғ кишиларнинг эса чиройли хислатларидан биридир! Байт:

Ваъдага вафодан кўра яхшироқ,
Нарса йўқ жаҳонда мундоқ ўйлаб боқ!

Муҳаммад ҲУСАЙИН.

● Азизим, душманнинг узрнамо сўзларини эшитиб, ғурур отига минмагинки, у қанчалик тамолуқ қилмасин, ялиниб ёлвормасин, барибир унинг сўзлари макру ҳийладан холи бўлмайди. Адоват ниҳоли унинг сийнасида барқарор экан, бу ниҳолнинг меваси зарардан ўзга нарса бўлмайди. Байт:

Душманга ишонмоқ самараси ғам,
Ғафлат тухмин эккан тортажак алам!

● Тажрибакор оқил киши душман номини шамширнинг ўткир тиғи билан ҳаёт саҳифасидан ўчирмагунча осойишталик келинини тинчлик йўли билан қучолмайди. Мард киши хасм қадаҳини зафар тоши билан синдирмагунча мурод шаробини лабига тегиза олмайди. Чунончи айтадилар:

Душман зараридан бўларсан омон,
Мозорига чироқ ёқолган замон!

Ҳожа Самандар ТЕРМИЗИЙ.

● Ақлли киши бир ишга киришишдан аввал агар у шу ишнинг устаси бўлса ҳам бошқа кишилар билан маслаҳатлашади. Чунки ўз ақлига бино қўйган киши адашади, ўз тадбирига ишонган киши тубанлик сари кетади.

Айбни эътироф этиш ақлли кишининг иши.

● Ақлли одам шундай одамки, қийин вазиятда осонгина қутулиб кетади. Доно шундай одамки, қийин вазиятга асло тушмайди.

Ҳар бир халқнинг ақли ўз замонасига нисбатан бўлади.

Ақлли киши қадру камол, нодон киши эса давлату мол қидиради.

● Ақлли одамнинг ўзини мақташидан кўра ёмонроқ айби йўқ. Агар унинг сўзлари рост бўлса мақтанган бўлади, ёлғон бўлса қадри кетади.

Ақлли киши ўз нуқсонлари учун узр сўрайди,
Ақли кам одамнинг гапи кўп бўлади.

«Аталар сўзлари»дан.

● Ақлли киши дунёнинг ғам-алами ва бор-йўғига қайғурмайди. Ортиқча мол топишга интилмайди. Мол ва пул учун фақат жоҳил кишиларгина интиладилар. Такаббурлик билан тумшуқларини кўтариб, иззат ва обрў топиш кетидан қувадилар.

● Эй азиз, агар сен ўзгалардан яхшиликни кўрай десанг, фақат яхшилик қил! Бу ҳақда шундай дейишган:

Дунёда топайин десанг омонлик,
Бировга заррача қилма ёмонлик!

Демак, яхшилигинг хоҳ катта, хоҳ кичик бўлсин уни бировлардан дариғ тутма. Арзимаган бир яхшиликни ҳам бировга раво кўраманми деб ўйланиб ўтирма! Дунёда ким нимаики экса ўшани ўради.

Муҳаммад ЖАБАЛРУДИЙ.

● ҲИКОЯТ. Жонилус ҳаким вафот этгач, унинг хонасидан хат ёзилган қуйидаги қоғозни топдилар:

«Энг аҳмоқ киши шундай кишики, топган емишини тўхтатмай оғзига солаверади. Ваҳоланки, табобатда ўртача ейиш саломатлик гарови!». Байт:

Танпарварлик бўлса доим хаёлинг,
Қачон сенга кулиб боқади иқбол?
Гар гадосан, гарчи шоҳнинг лашкари,
Нафсинг орзусини йўқотгил дарҳол.
Дунёдан умидинг бор экан тезда,
Ҳавас қонин тўкиб, айлагин беҳол.
Қаноатни бойлик деб бил ўзингга,
Шунда бахтинг кулиб, топасан иқбол!

Муиниддин ЖУВАЙНИЙ.

● ҲИКОЯТ. Бир табиб бир кишининг олдига борган эди. Унинг икки хил овқат еб ўтирганини кўрди. Унга: «Икки овқатни аралаштириб ема, улар қорнингда келишолмай жанг пайдо қилишади!» — деди. У киши қулоқ солмай еяверди. Аммо эртасига касал бўлиб қолди. Сўнг ўша табибга одам юборди. Табиб келиб унга: «Айтмаганмидим, бу икки овқатни ема, улар келишолмайди», деб, — дея таъна қилди. У деди: «Йўқ, гапинг нотўғри, улар келишиб олишди, мени оёқдан қулатиш ҳақида иш олиб боришмоқда!».

Абулбаракот ҚОДИРИЙ.

● ҲИКМАТ. Сўрадилар: «Ошиқ учун энг оғир уқубат нима?» жавоб берди: «Узоқ муддатли умиддан кейинги ноумидлик!». Байт:

Умидвор бўлса-ю, ноумид қолса,
Бундан ортиқ дард йўқ ошиқ-маъшуққа!

Мажиддин ХАВОФИЙ.

Форс, араб тилларидан Маҳмуд ХАСАНИЙ таржималари.

Билиб қўйган яхши

ДАРДЛАРНИ... БУТУНЛАЙ ҚУВАДИ

Бу нима экан, деб ўйларсиз, азиз оқшомхон. Бу қадим замонларда кишилар нималигини билишмаган, уни татиб кўришмаган, эндиликда ҳаммага маълум неъмат — тухумдир.

Ҳозирги пайтгача товуқлар бундан 2500 йил муқаддам қўлга ўргата бошланган, деб тахмин қилинар эди. Яқинда Хитойда товуқларнинг жуда қадимги суяклари топилди. Аниқланишича, товуқлар бундан 4000 йил илгари қўлга ўргатилган экан. Бу жойларда кишилар ёрдамисиз товуқлар эркин юролмас эди. Демак, улар хонаки товуқлар бўлган. Шу янги топилмага асосан товуқлар Хитойда қўлга ўргатилган. У ердан Кореяга, сўнг Японияга ўтган. Россия орқали Европага тарқалган. Кейинчалик Марказий Осиё, Кавказ, Қора денгиз бўйларида, Украина қишлоқларида уларнинг овози эшитиладиган бўлган.

Бир дона тухумда сув, оқсил, маъданли моддалар, ҳаёт учун зарур бўлган А, Д, Е, В, В2, В6, В12 каби дармондорилар бор. Унинг энг яхшиси Абу Али ибн Сино таъбири билан айтилишича, товуқнинг янги тухумидир.

Тухумни пиширишда ҳам гап кўп, албатта. Унинг қовурилгани, сувда қотириб юборилмай, қайнатиб пиширилгани кўпроқ наф беради.

Шуни ҳам эсда тутиш кераккки, тухумда буриштириш хусусияти бор, айниқса қовурилган сариғида. Оқида елимлаш хосияти бўлгани учун ачишадиган оғриқларни босади. Тухум юзга суртилса, уни қуёш таъсирида қорайишдан сақлайди, ҳар хил доғларни кетказади. Сариғи қовурилиб, асал билан эзилса, сепкил ва офтобдан қорайганга қарши мақбул суртма, ҳимоя қалқони бўлади. Товуқ тухумининг сариғи қулоқдаги иссиқ шишларга фойда қилади, сариғи заъфарон ва қизил гул ёғи билан кўзнинг лўқиллаб оғришини қолдиради. Халқум дағаллашиб, овоз яхши чиқмаган пайтда илитилган тухум шифо бўлади. Сариғини аталаб, илиқ ҳолда ичиш йўтал, сил, иссиқдан овоз бўғилиши, қон туфлашга даво.

Тухум ейишнинг меъёри борми, деган саволнинг ҳам туғилиши табиий. Ҳа, ҳамма нарсанинг меъёри бўлганидек, тухумни ҳам ортиқча еб бўлмайди. 15 ёшгача бўлган болалар ва 60 дан ошган кишилар учун одатда ҳар 2-3 кунда битта тухум ейиш тавсия этилади. 1—7 ёшгача бўлган болалар ҳафтада 3-4 донадан тухум есалар кифоя қилади.

Баъзи тери, асаб хасталиклари билан оғриган кишиларга шифокорлар тухумни кўп ейишни маслаҳат бермайди. Хўш, нима учун шундай? Сабаби тухум таркибидаги лецитин асабни қўзғатиб юборади. Яна шуни билиб қўйиш кераккки, музлатгичда турган бўлса ҳам узоқ сақланган ёки оқи сариғига аралашиб кетган (чайқалган) тухумларни ишлатиш керак эмас.

Тухум сувда, буғда пиширилганда ва қовурилганда мураккаб физиологик-кимёвий ўзгаришларга дуч келади. 70-даража иссиқликда эса унинг сариғи таркибидаги ёғ моддаси тез эриб, нафис эмульсия ҳосил қилади. Бу ҳазмни осонлаштиради. Тухум узоқ қайнатилганда эса оқи қотиб кетади-да, танага сингиши қийинлашади. Хом тухум сариғида овидин деган модда бўлади. Бу танада дармондориларнинг алмашинувини қийинлаштиради. Шунинг учун айниқса, болаларга хом тухум бермаслик керак. Шуниси диққатга сазоворки, тухум пўчоғи ҳам даво экан. Болаларда аллергия диатези, катталардаги аллергик хасталиклардан сурункали бронхит, бронхиал астма, вазмотор ринтини даволашда анча самарали бўлиб, мутлақо безарардир.

Тухум пўчоғи кукуни беморга узоқ вақт — бир ойдан то уч ойгача бериб борилади. Муолажанинг таъсири тезда сезила қолмайди, аста-секин тузалади.

Энди тухум борасида XVIII аср бошларида яшаб, ижод қилган Саййид Муҳаммад Ҳасрат ғазалидан Маҳмуд Ҳасанов таржимасида бир матла келтирамиз:

Афзалдир товуқнинг тухуми ўртоқ,
Чала пиширганин ейилса ҳар чоқ.
Сариғи бўлади иссиққа совуққа мойил,
Оқи доим унинг совуққа мойил.
Сариғи ва оқи икки хил мижоз,
Бўлади деб айтган бу Али устоз.
Сариғин асалга қўшиб ҳар қачон,
Суркалса юз доғин кетказар ҳар он.
Оқини юзларга суркалса такрор
Қуёшу, ўт таъсир қилмагай зинҳор.
Кўзоғриқ бўлса ким дардин йўқотар.
Ўпканинг йўлини яна юмшатар.
Овоз бўғилади, куйганда тан ҳам.
Қон келса оғздан, нафас сиққан дам,
Илитиб ичилса сариғин агар.
Дардларни бадандан бутунлай қувар.
Ҳуқна қилиб ундан ичилган замон.
Ичак ярасидан сақлагай омон.

Паррандалар тухуми ҳар хил бўлади. Улар тухумларининг ранг-баранглиги, катта-кичиклиги мўъжизага ўхшайди. Маълумки, туяқуш паррандалар орасида энг катта қуш ҳисобланади. Унинг тухуми катталикда ва мустаҳкамликда тенги йўқ. Битта тухум нақ бир ярим килограммдан ортиқ келади. Агар унинг устига юз килограммли юк қўйилса ҳам синмайди. Колибри деган дунёда энг митти қуш борки, унинг тухуми жуда ҳам жажжи. Бу қушнинг тухуми нўхатдай ёки мошдан сал йирикроқ бўлади. Бошқа паррандалар тухуми хосияти ҳақида ҳам «Оқшом» сонларида албатта ўқийсиз.

Мирзамир МИРЗАШАРИПОВ,
доришунос.

АДАБИЙ ОЛИМП ЧЎҚҚИСИДА

(Ч. Айтматовнинг 70 йиллик юбилейи олдидан)

Машҳур қирғиз оқини Жовмарт Бўкўнбоев (1910-1944) 40-йилларда ўзининг бир шеърида шундай вақт келадики, қирғиз адабиёти ҳам она юртдан узоқ-узоқларга етиб боражак, Европа бўйлаб, жаҳон бўйлаб одим ташлаяжак, дунё адабиётининг мўъжаз бўлса-да, муносиб бир қисми бўлиб қолажак деб башорат қилган эди. Шоир бунга ишонган ва умид қилган эди. Мана бугун кўриб турибмизки, у ҳақ бўлиб чиқди.

Лекин бу шеър битилган кезларда оқиннинг орзуларини шеърхон атиги ширин хаёл деб қабул этган бўлса не ажаб. Мана орадан бор-йўғи бир неча ўн йил ўтди, шоирнинг сўзлари рўёбга чиқди. Қирғиз адабиёти шаҳд билан адабий Олимп сари кўтарила борди. Айтматовдек буюк истеъдод эгасини етиштирган халқ ҳар қанча ҳурматга сазоворки, ёзувчининг ҳаққоний, кескин, шу билан бирга некбин сўзи турли мамлакатлар ва қитъаларда кўплаб китобхонларнинг қалбидан ўрин олди, деган эди бир танқидчи.

Ёзувчининг ғоявий-эстетик кашфиётлари жаҳон адабиёти деб аталмиш баҳри муҳитга қўшилган ҳисса бўлиб қолди. Нафис, илиқ лиризм, ўткир драматизм, теран психологизм, ифодали образлар ҳамда ёзувчининг диққат-эътиборини тортган ахлоқий, ижтимоий, миллий, экологик муаммолар кўпгина китобхонларни ҳаяжонга солади.

Жаҳон адабиётининг машҳур арбоблари ёзувчининг ижодига юксак баҳо беришган:

«Жамила» ҳақида: «Биз ўқиган қисса — ёқимли мусиқа, ажойиб поэмадир» (Жан Спагаро).

«Бу асар шу қадар тоза ва шу қадар жиддийки, бирон қўпол сўз айтиб қўйишдан ўзимни тийиб, энди ҳеч нарса демайман» (Сюзан на Фредерик).

«Оқ кема» ҳақида: «Бу китоб ўзининг муаллифига ўхшайди. У ҳамма соҳада эзгуликни кашф этади... Бу мўъжазроқ роман, унда ҳаёт шодлиги ҳам, қайғу-ҳасрат ҳам ёнма-ён яшайди... Бу тарих фожиа билан тугаса ҳам, қалбларда чуқур из қолдиради, бу, энг аввало, муҳаббат ва умид ҳақида эндигина эшитилган пок қиссадан бошқа нарса эмас» (Андре Стиль).

«Асрга татигулик кун» романи ҳақида: «Баъзан Айтматовнинг ижодини Габриэль Гарсиа Маркес ижоди билан қиёслайдилар. Лекин Айтматовнинг романи муаммоларнинг долзарблиги ва уларни ҳал қилиш услубининг ўткирлиги жиҳатидан алоҳида ўрин тутади... Менинг назаримда ҳозирги адабиётда бу романга тенг келадиган асарни топиш қийин» (Йисикадзу Сакамото).

Айтматовнинг сўнгги — «Кассандра тамғаси» романи айниқса катта тортишувларга сабаб бўлди. Роман Ғарбий Европада қайта-қайта босилиб, қўлдан қўлга тегмасдан бестселлер бўлиб кетган бир пайтда рус адибларига, хусусан рус миллатчиларига маъқул бўлмади. Ниҳоят, «Кассандра тамғаси»нинг қадрига етиб уни биринчилардан бўлиб экранлаштиришга киришган кинематографлар ҳам руслар бўлди. Ёзувчи бу романда инсон ҳаёти муаммоларини космик юксакликдан Инсоният ва Коинот миқёсида мушоҳада қилади. Муаллиф учун Космос Коинотгина эмас, балки инсон руҳининг бойлиги ҳамдир. Чингиз Айтматовнинг Коиноти — макон ва замон билан чекланган дунёгина эмас. Айтматов космоси — инсон интеллектининг юксаклиги ҳамдир.

Чингиз Айтматов бир-биридан ошиб тушадиган, ҳар қандай романни ҳам ортда қолдирадиган гўзал қиссалари билан дунёга танилди. Кейинги йилларда ёзувчи ўз маҳоратини романсозликда ҳам синаб кўрди. Айтматовнинг романлари ҳам қиссалари каби умумбашарий муаммолардан баҳс этади.

Шунинг учун ҳам кўпгина мамлакатларда Чингиз Айтматов асарлари ўрта ва олий мактабларнинг ўқув дастурларига киритилган. Чингиз Айтматовнинг ижоди Ҳамдўстлик мамлакатларидагина эмас, балки яқин ва узоқ хорижнинг бир қанча мамлакатларида адиблар, адабиётшунослар, танқидчиларнинг эътиборини борган сайин кўпроқ тортмоқда. Ёзувчининг хорижда чиққан ҳар бир китоби адабиётшуносликка оид тадқиқотлар объектига айланмоқда ва бундай тадқиқотлар кўпчилик ҳолларда адабиётшуносликда қандайдир янгилик бўлиб қолмоқда. Айтматов ижодидан кўплаб диссертациялар ёқланган, мақолалар, монографиялар ёзилган.

«Айтматовшунослик» деган термин талай хорижий мамлакатларнинг адабиётшунослигидан муносиб ўрин олган. Масалан, «Нойес Дойчланд» газетасининг бўлим бошлиғи, немис адабиётшуноси Ирмтрауд Гучке хоним энг обрўли айтматовшунос ҳисобланади. Лейпцигда Ирмтрауд Гучкенинг эссе жанрида ёзилган «Айтматов ижодида умуминсоний муаммолар, ҳикоялар ва асотирлар» деган китоби босилиб чиқди. Бу китобда немис адиби Чингиз Айтматов шаънига жуда илиқ, самимий фикрлар билдирди.

Деҳли университетининг адабиётшуноси Жайванг Сингх Батхеджа «Ҳозирги адабиёт нуқтаи назаридан «Жамила» қиссаси ва унинг ҳиндийча таржимасининг баъзи бир масалалари» деган мавзуда докторлик диссертациясини ҳимоя қилди.

Айтматовнинг ижодини француз олими Одил Ашрамбо ҳам ўрганмоқда, ҳиндистонлик олим Насар Шакиг Руми «Чингиз Айтматов прозасининг психологизми» деган мавзудаги диссертацияси учун материал йиғиш учун Бишкекка келиб, ёзувчилар, олимлар, журналистлар билан учрашди.

Чингиз Айтматовнинг кўп қиррали ижодини яна қанча-қанча чет эллик адиблар ҳам тадқиқ қилишаётирлар. Масалан, чех олими К. Соучекнинг «Ч. Айтматов асарларида миллийлик ва зуллисанайнлик муаммолари», З. Сулаймоннинг «Ч. Айтматов ижоди ва унинг сурия адабиётига таъсири», немис адиби Р. Опицнинг «Чингиз Айтматов асарларида миллийлик ва зуллисанайнлик муаммолари», З. Сулаймоннинг «Ч. Айтматов ижоди ва унинг сурия адабиётига таъсири», немис адиби Р. Опицнинг «Чингиз Айтматов асарларида замонамиз қаҳрамонлари» деган китоблари ана шулар жумласидандир.

Парижда фаолият кўрсатиб, улкан фан ва санъат арбобларини бирлаштирган Европа фан ва санъат академияси 1984 йилда Чингиз Айтматовни ўзининг аъзоси қилиб сайлади.

Қирғиз ёзувчисининг алоҳида хизматларини ҳисобга олиб 1984-1985 йиллар учун Ҳиндистоннинг Жавоҳарлал Неру номидаги олий адабий мукофоти топширилди.

Чингиз Айтматов 1987 йилда Жаҳон фан ва санъат академиясининг академиги қилиб сайланди.

1996 йилда Айтматов адабиёт соҳасида Австрия Давлат мукофотига сазовор бўлди. Чет эллик адибга бундай мукофотнинг берилиши бу мамлакат тарихида мисли кўрилган воқеадир.

Ёзувчининг ҳаётидаги бу каби қувончли онлар қирғиз халқи адабиёти ва маданиятидагина эмас, балки бутун туркий халқлар маданий ҳаётида ҳам улкан тарихий воқеалардир.

Чингиз Айтматовнинг адабий ва жамоатчилик хизматларини нишонлаб Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов ёзувчини мамлакатимизнинг улкан нишони — «Буюк хизматлари учун» ордени билан мукофотлади.

Давр, халқ ўзининг буюк санъаткорини дунёга келтирди, дунё эса Айтматов Сўзига қулоқ осди, чунки ёзувчининг Сўзи халқларнинг тақдири, мислсиз ўғил ва қизлари ҳақида буюк ҳақиқатни ҳикоя қилади, унинг ижодини қадрлайдиган, истеъдодини севадиган ва ҳурмат қиладиган миллион-миллион китобхонлар Айтматовнинг юксак адабий Олимп чўққисидан янграётган залворли ва бетакрор Сўзи таъсирини сезмоқдалар.

Суюн ҚОРАЕВ, профессор.

Эртак сўзлаб берайми, бўталарим.

«ТАРБИЯЧИ — 99»

Аёлга эътибор-миллатга эътибор, келажакка эътибордир. Юртимизда ўтаётган йилнинг «Аёллар йили» деб аталганлиги бежиз эмас. Шарқ азал-азалдан Аёлга, онага ҳурмат-эҳтиром билан муносабатда бўлиб келган. Бу йил эса «Аёллар йили» яна бир сабаб бўлиб пойтахтимизнинг Бектемир туманида «Тарбиячи-99» кўрик-танлови бўлиб ўтди.

Унда Бектемир туманининг халқ таълими бўлимига қарашли болалар боғчасининг тарбиячилари қатнашдилар. Улар фидокорона меҳнат қилиб, фарзандларимизга меҳр қўйиб, камолотга етказиб келаётган ўз касбининг моҳир устаси, ишини севувчи ва эъзозловчи, меҳнат билан обў-эътиборини топган инсонлардир. Улар кўрик-танлов давомида жажжилар билан саҳнада турли қиёфага кириб, шеърлар ва ашулалар ижро этиб ўйинга тушишди.

Тўғри, тарбиячи — бу оддийгина сўз, аммо бу сўз замирида улкан маъно бор. Тасаввур қилайлик, ҳар бир боланинг кўнглини топиб ва ички дунёсига кириб бориш ўз-ўзидан бўладиган иш эмас, бунинг учун тарбиячи доимо изланиши, ўз устида ишлаши, касб-маҳоратини ошириб бориши лозим. Бу шундай машаққатли касбки, кечани кеча, кундузни кундуз демай, ўз ҳузур-ҳаловатидан кечишини, янги авлодни тарбиялашда ўз масъулиятини оширишини талаб этади. Зеро, улар ҳаётимизнинг кўрки, қувончи, эртанги кунимиз эгаларидир.

— Юртбошимиз 1999 йилни «Аёллар йили» деб эълон қилдилар, шунга биноан туман халқ таълими бўлими «Тарбиячи-99» кўрик-танловини ташкил этди, — дейди 575-сонли болалар боғчасининг мудираси Бибизаура Хонсаитова. — Биринчи ўринни эгаллаган иштирокчимизга 571-сонли болалар боғчасининг тарбиячиси Светлана Голосова биринчи ўринни эгаллаб, йўлланма соҳиби бўлди. Унга Паркентдаги «Қизил сой» дам олиш оромгоҳига йўлланма берилди.

Феруза ЭГАМБЕРДИЕВА.

Қатра

БОЛАЛИКНИ ҚЎМСАБ

Ҳар куни транспортнинг у ёки бу турига ўтириб, керакли манзилга етиб оламан. Йўллар. Улар бизни гоҳо шодлик, гоҳо ғам-қайғу бекатларига олиб боради. Йўллар, йўллар. Улар турли-туман. Гоҳида ўнқир-чўнқир, гоҳида кафтдек равон. Транспортнинг бир маромда юриши хаёлни элитади. Олис, тупроқ кўчаларда қолган болалигим элас-элас кўринади. Болалигим — пошшолигим. Ўйиндан бошқаси тасаввуримизда бекор эди.

Шом қоронғусигача қувлашмачоқ, бекинмачоқ ўйнаб чарчамасдик. Мана, орадан йиллар сувдек тез оқиб ўтди. Ҳаёт сўқмоқларида бекиниб, турмушнинг турфа тақдирларидан қувлашмачоқ[illegible]ги сингари қочиб бўл[illegible] экан.

Болалик йўллари болаликда ярашар экан. Ҳозир кўчада болалар ўйин ўйнашаётганини кам кўраман. Балки менга шундай туюлар. Баҳор кезлари болалик менга кўп хотиралари билан азиз. Негаки, айни Баҳор фаслида ҳаётимда кўп яхшиликлар, қувончли воқеалар юз берган.

Шунданми, ҳар Баҳор болалигим кезган кўчаларда яна бир кезинаман. Изларимни туяди нигоҳларим. Демак, Болаликни қаттиқ соғинибман!

Муқаддас ЮСУПОВА.

Илҳом Ертоев Бектемир туман маданият саройида кўп йиллардан бери хизмат қилади. У бўш вақтларида ўғли Равшанга санъат сирларини ҳам ўргатиб боради. Равшан Ертоев яқинда Бухорода мактаб ўқувчилари ўртасида бўлиб ўтган республика кўрик-танловида иккинчи ўринни эгаллади.

Усмон Усмонов олган сурат.

Ажойиботлар

ОЧОФАТ ЧУМОЛИЛАР

Жазоирдаги янги бунёд этилган кўп қаватли уйларга чумолиларнинг ин қуриб олиши барчани ҳайратга солди. Чунки бу кутилмаган ҳодиса эди. Шуниси қизиқки, чумолиларнинг дастидан деворларга ёпиштирилган гулқоғозлар кўчиб туша бошлади. Мутахассислар ҳам, қурувчилар ҳам, хонадон эгалари ҳам ҳайрон бўлишди.

Бу ҳодисани текширган биологлар шундай хулосага келди: бу очофат чумолилар гулқоғозни ёпиштириш учун ишлатилган елимни хуш кўриб истеъмол қилишаркан. Энди эса уларни йўқотиш чораси изланмоқда.

XXI АСР «ОДАМИ»

XXI аср бошларида робот-одамларни илмий лабораторияларда ишлаб чиқариш йўлга қўйилади. Унинг миядан ташқари барча органлари сунъий равишда тайёрланади. Бу тўғрида уругвайлик олим Даниэл Кон баёнот берди. Унинг таъкидлашича, вена ва артерия қони, суяклар ва бошқа органлар полимерлардан тайёрланади. Бироқ биотиббиёт ҳозирча буйрак ва миянинг сунъий тўқималарини яратишга қодир эмас. Ким билади, балки бу муаммо XXI асрда ҳал этилар.

МУШУКДАН ФОЙДАЛАНИБ

Мушукни силаганингизда чирсиллаган товуш чиққанини, агар қоронғи бўлса, электр учқунлари тарқалишини яхши билсангиз керак. Бу уй ҳайвонининг «ишлаб чиқарган» токи қандай қувватга эга эканлиги билан қизиқдингизми? Ғарбий европалик физиклар бу саволга жавоб изладилар. Шу мақсадда 50 та мушук, аниқ асбоблар, серияли тажрибалар орқали олимлар бу жумбоққа ечим топдилар ва бир ваттли лампочка ёниши учун бир йўла ўн миллион мушукни силаш керак экан, деб топдилар.

Дилноза ҒИЁСОВА тайёрлади.

ЎҚУВЧИЛАР ҲУНАР ЎРГАНДИЛАР

Халқимиз «Ҳунарли хор бўлмас», дейди. Шу боисдан ҳам ўқувчи ёшларни меҳнат ўқитувчилари турли касб-ҳунарга ўргатмоқдалар. Жумладан, Шайхонтоҳур туманидаги 37-ёрдамчи мактаб ўқувчилари ҳам мактабда, сўнг эса Қорасувдаги 105-интернатда ўзлари ясаган, тиккан буюмларидан намуналарни намойиш этдилар. Хонтахта, чакич, беланчак, ўқлоғи, сабзи тахта, теша сопи, жўва каби уй-рўзғор буюмлари билан бир қаторда қизлар ўзлари тиккан либосларини кўргазмага қўйдилар. Мактаб директори, Шоҳида Икромова, дурадгор ўқитувчи Эргаш Муҳамедов ўқувчиларни касб байрамлари билан табриклади. Меҳнат байрами айни 9 май Хотира ва Қадрлаш куни олдидан ўтказилиши ҳам бежиз эмас албатта. Чунки ҳунарманд кекса отахонларимизни қадрлаш ва хотирлаш фарзандларнинг бурчидир.

Абдулла ТОЛИПОВ.

Теннис

ТАЙЁРГАРЛИК ҚИЗҒИН

WTA TOUR TASHKENT OPEN

Шаҳримизда теннис бўйича ўтказилаётган Президент Кубоги нуфузли халқаро мусобақаларига яна бир ажойиб турнир — аёллар ўртасида мукофот жамғармаси 112,5 минг долларни ташкил этувчи «TASHKENT — OPEN» қўшилди. Шу йил 5—13 июнь кунлари пойтахтдаги «Динамо» теннис кортларида бўлиб ўтадиган ушбу мусобақаларда жаҳоннинг турли мамлакатларидан кўплаб машҳур теннис усталари иштирок этади.

Шуни айтиш кераки, бу аёллар ўртасида пойтахтимизда ўтказилаётган дастлабки мусобақа эмас, илк бор 1996 йилда «Челленжер» тоифасида ўтказилган баҳсларнинг мукофот жамғармаси 25 минг доллардан иборат эди. Кейинги икки йил давомида ҳам бундай мусобақалар мукофот жамғармаси икки баробар оширилган ҳолда ўтди.

Бу йил турнир мақоми ўзгартирилиб, нуфузи анчагина ошганлиги туфайли унда энг кучли юзталикдан жой олган теннисчиларнинг иштирок этиши кутилмоқда. Дастлабки талабномаларга назар ташлайдиган бўлсак, бу гал республикамиз пойтахтида россиялик Татьяна Панова, Германия вакили Елена Вагнер, испаниялик Кристина Торренс — Валеро, голландиялик Аманда Хонманс ва Седа Нурландер, швед теннисчиси Аса Карлссон ва бошқа кўплаб курраи заминнинг энг кучли теннисчилари ўз куч-маҳоратларини намойиш этишади.

Қувонарли томони шундаки, жаҳон аёллар теннис ассоциацияси (WTA) нинг турнири даражасига кўтарилган «TASHKENT OPEN» каби мусобақалар жаҳон миқёсида атиги ўнта атрофида — Янги Зеландия, Австралия, Чехия, Голландия, Бельгия, Австрия, Словакия, Индонезия ва Таиланд каби давлатларда ўтказилади.

— Таъкидлаб ўтиш жоизки, Ўзбекистон Ўрта ва Жанубий Осиёдаги теннис бўйича шундай улкан мусобақа ўтказаётган биринчи ва ягона мамлакатдир, — дейди мусобақа менежери жаноб Овидио Соло. — Ўйлайманки, бу бошқа Осиё давлатлари ҳам келгусида ўз шаҳарларида шу каби мусобақаларни ташкил этишларига туртки бўлади.

«Динамо» теннис кортлари ҳам бутун жаҳондан ташриф буюрадиган теннис юлдузларини қабул қилишга тайёр. Турнирнинг бош ҳомийси бўлмиш Тошкент шаҳар ҳокимлиги, шундай мусобақаларни ўтказишга ихтисослашган «ITP LTD» фирмаси ва «Динамо» клуби раҳбарияти махсус комиссия спорт мажмуасининг бундай тоифадаги мусобақаларни ўтказишга тайёрлигини тасдиқлаши учун кўп ишларни амалга оширдилар. Ўйлаймизки, турнир иштирокчиларида шаҳримиз тўғрисида энг ёркин таассуротлар қолади.

Ўз мухбиримиз.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

1999 йил Аёллар йили муносабати билан «Гульнора-она» шаҳар Оила маркази томонидан «XXI аср аёли» кўрик-танлови ўтказилади.

КЎРИК-ТАНЛОВНИНГ ШАРТЛАРИ:

1. Кўрик-танловда 16 ва ундан юқори ёшдаги хотин-қизлар иштирок этишлари мумкин.

2. Иштирокчилар «XXI аср аёли» рукнида «Раҳбар аёл», «Олима аёл», «Дипломат аёл», «Тадбиркор аёл», «Аёл — тарбиячи», «Аёл — оила чироғи», «Аёл — уй бекаси» каби мавзуларда аёлларнинг фазилатларини кўрсатувчи ижодий ишларини ёзма равишда ташкилий қўмитага шу йилнинг 1 августига қадар тақдим этишлари лозим.

3. Ижодий ишлар ўзбек ва рус тилларида тақдим этилиши мумкин, ёзма ҳажми 5 бетгача, машинка юки компьютердан чиқарилиши шарт.

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг 8 йиллиги арафасида кўрик-танлов якунланади ва ғолиблар қуйидаги совринлар билан тақдирланадилар.

1 та — 1 ўрин — ДЭУ музлатгич
1 та — 2 ўрин — ДЭУ кир ювиш машинаси
1 та 3 ўрин — ДЭУ видеомагнитофон
ва 10 та рағбатлантирувчи совғалар

Бизнинг манзил:
700143 Тошкент ш. М. Улуғбек тумани Қора-Су-2, Дониёр боши берк кўча 2-уй. «Гульнора-она» Оила маркази. Телефон: 65-07-88

Ҳомий — Осиё маданият ва тараққиёт ташкилотининг Тошкентдаги ваколатхонаси-Жанубий Корея.

ДИҚҚАТ!

«ОБУНА-99»

«ТОШКЕНТ ПОЧТАМТИ» АЖ 1999 ЙИЛНИНГ 2-ЯРМИ УЧУН РЕСПУБЛИКА ГАЗЕТА ВА ЖУРНАЛЛАРИ ҲАМДА РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯСИНИНГ АЙРИМ НАШРЛАРИГА ОБУНА БОШЛАНГАНЛИГИНИ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ. ОБУНА ШАҲАРНИНГ БАРЧА АЛОҚА БЎЛИМЛАРИДА АМАЛГА ОШИРИЛАДИ. ОБУНА ЮЗАСИДАН САВОЛЛАР БЎЛСА, 133-73-56 РАҚАМЛИ ТЕЛЕФОНГА МУРОЖААТ ҚИЛИНСИН.

МАЪМУРИЯТ

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ»

Сизнинг рекламаларингизни, хусусий эълонлар ва хусусий бизнес бўйича эълонларни, шунингдек таъзияларни, таваллуд кунлари, тўйлар, юбилейлар муносабати билан қутловларни, никоҳ эълонлари ва шунга ўхшаш эълонларни ўз саҳифаларида ёритади.

Эълонлар шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни соат 9.00 дан 17.30 гача қабул қилинади.

Маълумотлар учун телефон: 133-28-95. Факс: (3712) 133-29-09.
МАНЗИЛИМИЗ: МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32-УЙ, 2-ҚАВАТ, 204-ХОНА.

Тошкент шаҳар Собир Раҳимов туманидаги 45-кечки (сменали) ўрта умумтаълим мактаби томонидан Муҳиддинова Сура[illegible] Эркиновга номига 1991 йилда берилган № 391 гувоҳнома **БЕКОР ҚИЛИНАДИ.**

Тошкент шаҳар ҳокимлиги Тошкент шаҳар ҳокими ўринбосари — шаҳар ҳудудий-коммунал фойдаланиш Бирлашмасининг бош директори В. Н. Дороховга опаси
Вера КАЗАЧКОВАнинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент шаҳар ҳудудий коммунал-фойдаланиш Бирлашмасининг жамоаси Тошкент шаҳар ҳокимининг ўринбосари — бирлашма Бош директори В. Н. Дороховга опаси
Вера Николаевна КАЗАЧКОВАнинг
бевақт вафот этганлиги сабабли чуқур таъзия билдиради.

Тошкент шаҳар ҳудудни санитар тозалаш бошқармаси, Тошкент шаҳар ҳокими муовини В. Н. Дороховга унинг опаси
Вера Николаевна КАЗАЧКОВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Муассис: Тошкент шаҳар ҳокимлиги

Бош муҳаррир Акмал АКРОМОВ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: хатлар — 133-29-70; эълонлар: 133-28-95, 132-11-39. факс: (3712) 133-29-09.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади.
Нашр кўрсаткичи — 209

Ҳажми — 2 босма табоқ офсет усулида босилади. Қоғоз бичими А-2

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки «Тошкент почтаси»га — 133-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №10.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Буюртма Г-0357. Босмага топшириш вақти 11.30 1 2 3 4 5 6